

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

AZ INNOVÁCIÓ LENDŰLETE

A pedagógusok folyamatos szakmai
fejlődési modelljeinek vizsgálata a
köznevelési rendszer, a szervezet és az
egyén szintjén

MoTeL kutatás
Tanárszakos hallgatók szakmai
fejlődése és tanulása

Országos felmérés

Gyorsjelentés

2022. szeptember

TARTALOMJEGYZÉK

1	Bevezetés	2
2	Egyéni, személyes jellemzők	3
3	Szakmai fejlődés és tanulás - Általános jellemzők	8
4	Egyéni dimenziók	30
5	Mez szintű tanulási tér	45
6	Hivatkozások	55
7	Melléklet: MoTeL hallgatói kérdőív	57

1 BEVEZETÉS

E gyorsjelentés „*A pedagógusok folyamatos szakmai fejlődési modelljeinek vizsgálata a köznevelési rendszer, a szervezet és az egyén szintjén*”, röviden MoTeL (*Models of Teacher Learning*) című kutatás¹ keretében 2022. április-május időszakban megvalósult országos tanárszakos hallgatói felmérés adatainak első, leíró statisztikai elemzését tartalmazza.

A pedagógusok folyamatos szakmai fejlődési modelljeinek vizsgálata a köznevelési rendszer, a szervezet és az egyén szintjén, röviden MoTeL (*Models of Teacher Learning*) című négyéves kutatási projekt átfogó célja a pedagógus munka eredményességét meghatározó összefüggések feltárása, különös tekintettel a folyamatos szakmai fejlődés és tanulás rendszerét alkotó tényezőkre. Azt kívánjuk feltárni, hogy milyen létező modelljei vannak a folyamatos szakmai fejlődésnek és tanulásnak, és ezek hogyan hatnak a pedagógus munka eredményességére. Ezen belül közvetlen cél a pedagógusok felkészülését, szakmai fejlődését és tanulását befolyásoló rendszerszintű, szervezeti- és egyéni tényezők jellemzőinek, kapcsolatrendszerének és hatásának elméleti feltárása. A vizsgálat fókuszában álló kérdések:

1. Hogyan értelmezhető a folyamatos szakmai fejlődés és tanulás eredményessége, s ennek milyen egyéni-, szervezeti-, rendszerszintű aspektusai különíthetők el?
2. Mely egyéni-, szervezeti- és rendszerszintű - tényezők segítik elő, ill. gátolják a pedagógus folyamatos szakmai fejlődését és tanulását?
3. Milyen szerepet játszanak és hogyan kapcsolódnak össze a pedagógusok folyamatos szakmai fejlődésében és tanulásában a formális, nonformális és informális tanulás elemei (kognitív és affektív szinten egyaránt)?

A hallgatói vizsgálat elméleti keretrendszerében épített a MoTeL kutatás fogalmi rendszerére (Rapos et al., 2020.), de szükségesnek bizonyult azt kiegészíteni a hallgatói tanulás jellemzőivel, melynek részletes elemzését publikáltuk (Rapos et al., 2022). Ennek során a hallgatók eltérő tanulási terének értelmezése hozta a legtöbb újszerű szempontot. A hallgatói vizsgálat kérdőíve így, miközben megőrizte a kutatás főbb irányait és a változórendszer főbb elemeit, aközben a hallgatói tanulás sajátosságait is érvényesíthettük benne.

¹ A 128738 számú projekt a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, a K_18 pályázati program finanszírozásában valósult meg.

E gyorsjelentés egy országos nem reprezentatív tanárszakos hallgatói kutatás, a MoTeL kutatás keretében önkéntes, online kérdőív által végzett kvantitatív adatfelvétel első, leíró statisztikai eredményeit közli. Az adatfelvétel alapjául szolgáló kérdőív a mellékletben olvasható.

A gyorsjelentés tagolása követi a kérdőív felépítését, amely az alábbi nagyobb egységekből épül fel:

1. blokk: Egyéni, személyes jellemzők (nem, születési év, végzettségek, munkakör, egyéb feladatok, besorolás stb.);
2. blokk: Szakmai fejlődés és tanulás – Általános jellemzők: tanulási formák (formális, nem-formális, informális, tanulási helyzetek jellemzői, tanulás eredménye stb.);
3. blokk: Egyéni dimenziók (nézetek, attitűdök; szerepértelmezés; pályamotiváció, énhatékonyság);
4. blokk: Mezoszintű tanulási tér (a képzési program strukturális-szabályozási és tartalmi-kulturális jellemzői).

A felmérésben osztatlan közismereti tanári szakon nappali és levelező munkarendben tanuló hallgatók vettek részt, akiket az ország összes tanárképzést folytató intézménye vezetőinek megkeresésével, továbbá közösségi médiafelületeken keresztül kértünk fel a kitöltésre. A kérdőívet 620 fő töltötte ki, a tisztított, legalább 50%-os kitöltöttségű válaszokat tartalmazó MoTeL hallgatói adatbázis mintájában 315 tanárszakos hallgató válasza szerepelnek. A válaszadók 15 felsőoktatási intézmény hallgatói közül kerültek ki, a mintában legnagyobb arányban (32,2%) az ELTE hallgatói vannak jelen.

2 EGYÉNI, SZEMÉLYES JELLEMZŐK

A MoTeL hallgatói adatbázis mintája 315 tanárszakos hallgató válaszait tartalmazza. A válaszadók között 108 fő férfi (34,4%), és 206 fő nő (65,6%) volt (1. táblázat). 1 személy nem válaszolt a kérdésre.

1. táblázat: Nem szerinti megoszlás (N=314)

nem	fő	%
férfi	108	34,4
nő	206	65,6

A legfiatalabb válaszadó 19, a legidősebb 64 éves volt. A felmérésben részt vett hallgatók átlagéletkora 25 év.

A válaszadók többsége (58,9%) 12 féléves képzésben vesz részt, a legtöbben rajtuk kívül 10 (22%) vagy 11 féléves (12,4%) képzésben tanultak (2. táblázat).

2. táblázat: Képzés hossza szerinti megoszlás (N=314)

Képzés hossza (félév)	fő	%
12	185	58.9
11	39	12.4
10	69	22.0
5	3	1.0
4	5	1.6
2	13	4.1

A megkérdezett hallgatók túlnyomó többsége (87,3%) nappali képzésben tanult (3. táblázat).

3. táblázat: Képzés munkarendje szerinti megoszlás (N=314)

munkarend	fő	%
nappali	275	87,3
esti vagy levelező	39	12,4

A válaszadók többsége (56,2%) már legalább 6 félévet elvégzett (4. táblázat).

4. táblázat: Befejezett félévek száma az osztatlan tanárképzésben (N=309)

félév	fő	%
1	46	14,9
2	1	0,3
3	50	16,2
4	7	2,3
5	31	10,0
6	8	2,6
7	40	12,9
8	6	1,9
9	63	20,4
10	12	3,9
11	40	12,9
12	5	1,6

A kérdőívet kitöltő hallgatók több mint kétharmada részt vett már (korábban vagy az adatfelvétel idején) valamilyen gyakorlaton, a legtöbben (45,4%) a közösségi gyakorlatot végezték el (5. táblázat).

5. táblázat: Elvégzett vagy jelenlegi gyakorlati képzés (N=315)

gyakorlat típusa	fő	%
szaktárgyi tanítási gyakorlat	110	34,9
összefüggő egyéni gyakorlat	103	32,7
közösségi (pedagógiai) gyakorlat	143	45,4
még nem vett részt gyakorlaton	99	31,4

A válaszadók 12,7%-a (40 fő) rendelkezett már legalább egy korábban megszerzett felsőfokú végzettséggel, a legtöbben közülük (27 fő, 8,6%) nem tanári végzettséggel rendelkeztek (6. táblázat).

6. táblázat: Korábban megszerzett felsőfokú végzettség (N=315)

végzettség típusa	fő	%
általános iskolai tanári (korábbi főiskolai)	11	3,5
középiskolai tanári (korábbi egyetemi)	8	2,5
egyéb pedagógus végzettség	3	1,0
nem tanári végzettség	27	8,6

A kitöltők több választ is adhattak arra a kérdésre, hogy milyen szakon tanulnak, hiszen a legtöbb tanári szak kétszakos. A mintában az angol nyelv és kultúra tanárnak készülő hallgatók képviseltetik magukat a legnagyobb arányban (43,2%, 136 fő; 7. táblázat). A történelem és állampolgári ismeretek tanárai jelentik a második legnagyobb csoportot (30,8%, 97 fő), majd a magyartanárok következnek 88 fővel (27,9%). Rajtuk kívül csak a német nyelv és kultúra és a matematikatanár szakos hallgatók aránya haladja meg a 10%-ot, a többi szakon tanulók száma és aránya nagyon alacsony.

7. táblázat: A válaszadó tanárszakos hallgatók tanárszak szerinti megoszlása (N=315)

tantárgy	fő	%
Angol nyelv és kultúra tanára	136	43,2
Történelem és állampolgári ismeretek tanára	97	30,8
Magyartanár	88	27,9
Német nyelv és kultúra tanára, vagy német és nemzetiségi német nyelv és kultúra tanára	39	12,4
Matematikatanár	34	10,8
Testnevelő tanár	26	8,3
Erkölcstan- és etika tanár, vagy etikatanár	23	7,3
Földrajztanár	23	7,3
Biológianár (egészségtan) (természettudományi gyakorlatok)	23	7,3
Egyéb nyelv és kultúra tanára, vagy egyéb nemzetiségi nyelv és kultúra tanára, Romológianár	19	6,0
Informatikatanár	13	4,1
Könyvtárostanár	12	3,8
Média-, mozgókép és kommunikáció	11	3,5
Természetismeret-környezettan tanár (természettudományi gyakorlatok)	10	3,2

Rajz és vizuális kultúra tanár	9	2,9
Ének-zene tanár	8	2,5
Kémia tanár (természettudományi gyakorlatok)	8	2,5
Hittanár-nevelőtanár	8	2,5
Fizika tanár (természettudományos gyakorlatok)	5	1,6
Közösségi művelődés tanár	4	1,3
Dráma- és színházismeret tanár	2	0,6
Népzene- és népkultúra-tanár	2	0,6
Technika-, életvitel- és gyakorlat-tanár	1	0,3
Egyéb	2	0,6

Feltett kérdés: Milyen tantárgyakat tanít ebben az iskolában? Több választ is jelölhet!

A kérdőívet kitöltő hallgatók túlnyomó része (85,4%) már rendelkezett valamilyen tanítási, nevelési tapasztalattal. A válaszadók közel fele (45,4%) segítette ingyen kortársak, barátok vagy családtagok tanulását középiskolás korában, és némileg kevesebben (37,8%) azután is (8. táblázat). Közel minden második (43,5%) hallgató nyári tábori oktatói/animátori tapasztalatokat is szerzett. Fizetős magántanítványokat jellemzően már csak középiskola után vállaltak (36,8%), magánintézményben, oktatói cégnél pedig csak kevesen (10,5%) dolgoztak. Minden harmadik válaszadó (33,0%) vállalt már gyermekfelügyeletet.

8. táblázat: Tanítási, nevelési tapasztalattal rendelkezők (N=315)

	fő	%
ingyenesen kortársak, barátok, rokonok tanulását segítettem középiskolás koromban	143	45,4
nyári tábori oktatói/animátori vagy ehhez hasonló munkatapasztalatokat szereztem	137	43,5
ingyenesen kortársak, barátok, rokonok tanulásban segítségét végeztem középiskolás korom után	119	37,8
fizetős magántanítványokat oktattam a középiskolás korom után	116	36,8
gyermekfelügyeletet vállaltam	104	33,0
tanári végzettség nélkül tanítottam iskolában	44	14,0
fizetős magántanítványokat oktattam középiskolás koromban	33	10,5
magánintézményben, nyelviskolában, felvételi előkészítő intézményben vagy hasonló oktatói cégnél oktattam	30	9,5
Studium generale-ban, tanodában vagy más, hátrányos helyzetű tanulók oktatását segítő programban oktattam	18	5,7
tanári végzettséggel tanítottam iskolában	12	3,8
egyéb	6	1,9

A válaszadók túlnyomó többsége (84,1%) rendelkezett legalább középfokú nyelvvizsgával (9. táblázat). Majdnem minden harmadik (31,7%) hallgató szerzett felsőfokú nyelvvizsgát, bár ez feltehetően részben a nyelvszakosok magas arányával magyarázható a mintában.

9. táblázat: Közép- vagy felsőfokú nyelvvizsga (N=314)

nyelvvizsga	fő	%
nincs	49	15,6%
középfokú (vagy emelt szintű érettségi vizsga)	165	52,4%
felsőfokú	100	31,7%

Feltett kérdés: Van-e Önnek közép- vagy felsőfokú nyelvvizsgája?

A hallgatókat megkérdeztük arról is, hogy tagjai-e valamely pedagógus, pedagógus hallgatói vagy egyéb szakmai közösségnek, hálózatnak, és ha igen, milyen jellegű ez a közösség (10-11. táblázat). A válaszadók közel fele (41,0%) volt tagja valamilyen online vagy offline szakmai közösségnek. E közösségek jellemzői közül a leggyakoribb az volt, hogy teret adtak a tanári szakmához kapcsolódó beszélgetéseknek (a válaszadók 22,9%-a volt ilyen közösség tagja), illetve, hogy hallgatói kezdeményezésre indultak (18,4%). A hallgatók csupán 8,6%-a vett részt egyesület, szervezet vagy más formális közösség munkájában.

10. táblázat: Pedagógus vagy egyéb szakmai közösségben való részvétel (N=314)

	fő	%
Tagja szakmai közösségnek	129	41,1
Nem tagja szakmai közösségnek	185	58,7

Feltett kérdés: Tagja-e bármilyen (offline vagy online) pedagógus, pedagógus hallgatói vagy egyéb szakmai közösségnek, hálózatnak?

11. táblázat: Szakmai közösség jellemzői (N=3108)

Közösség jellege	fő	%
teret ad a tanári szakmához kapcsolódó beszélgetéseknek, vitáknak	72	22,9
hallgatói kezdeményezésre indult	58	18,4
felsőoktatási intézmény szervezte, indította	35	11,1
személyes (offline) kapcsolatoknak is teret ad	32	10,2
egyesület, szervezet vagy más formális közösség	27	8,6
kutatási tevékenységet végez	18	5,7

Feltett kérdés: Az alábbi válaszlehetőségek közül melyik jellemző erre a közösségre vagy hálózatra? Kérjük, jelölje mindegyiket!!

3 SZAKMAI FEJLŐDÉS ÉS TANULÁS - ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK

A kérdőív második blokkjában kutatásunk fókuszpontjára, a tanárszakos hallgatók szakmai fejlődési és tanulási gyakorlatára, tevékenységeire, illetve ezzel kapcsolatos nézeteire és igényeire vonatkozó kérdéseket tettünk fel. A MoTeL kutatás elméleti keretrendszere alapján a szakmai fejlődés és tanulás feltárása a tanulási célok és okok, a tanulási folyamat jellemzői, valamint a tanulás szereplőinek megismerésén keresztül történhet.

A pedagógus szakmai fejlődés és tanulás motivációjának értelmezéséhez fontos információt jelent az, hogy milyen mértékben érzik magukat felkészültnek a pedagógusok az egyes tanári kompetenciák tekintetében. Ennek mérésére a tanárszakos hallgatók esetében is Fehérvári et al. (2020) egyik, ötfokú skálát alkalmazó kérdését vettük át, mely a pedagógus életpálya jogszabályokban² rögzített kompetenciaterületein túl néhány további fontos új, kurrens kompetenciára is rákérdezett. Amint azt a 12. táblázat adatai mutatják, a hallgatók leginkább a digitális kompetenciák (35,5%), a saját szakmai tudásért és az iskola megújításáért való felelősségvállalás (24,2%), valamint a környezetvédelem és fenntarthatóság értékeinek képviselése (23,6%) terén érezték magukat teljes mértékben felkészültnek, legkevésbé pedig a tanulói személyiségfejlesztés, egyéni bánásmód érvényesítése (9,2%) tekintetében. Ez utóbbi mellett a tanulócsoporthoz támogatása, a szakmódszertan és az értékelés kompetenciaterületeken is kevésbé felkészültnek érezték magukat a hallgatók.

12. táblázat: Felkészültség a pedagógus kompetenciaterületeken

Kompetenciaterület		egyál- talan nem felkés- zült	2	3	4	teljes mérték- ben felkés- zült	M	SD
A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesítése területén. (N=314)	fő	15	47	111	112	29	3,30	0,991
	%	4,8	15,0	35,4	35,7	9,2		
A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, együttműködések támogatása területén. (N=314)	fő	12	46	101	118	37	3,39	0,999
	%	3,8	14,6	32,2	37,6	11,8		
	fő	27	38	104	108	37	3,29	1,096

² 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről

A szakmódszertani tudás területén. (N=314)	%	8,6	12,1	33,1	34,4	11,8		
A szaktárgyi tudás területén. (N=314)	fő	14	29	90	132	49	3,55	1,007
	%	4,5	9,2	28,7	42,0	15,6		
A pedagógiai folyamat tervezése területén. (N=314)	fő	22	30	92	126	44	3,45	1,069
	%	7,0	9,6	29,3	40,1	14,0		
A tanulás támogatása, szervezése és irányítása területén. (N=313)	fő	14	30	97	133	39	3,49	0,981
	%	4,5	9,6	31,0	42,5	12,5		
A pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése, különböző értékelési módszerek használata területén. (N=314)	fő	17	44	100	104	49	3,39	1,077
	%	5,4	14,0	31,8	33,1	15,6		
A szakmai kommunikáció, a szakmai együttműködés területén. (N=313)	fő	17	39	89	109	59	3,49	1,098
	%	5,4	12,5	28,4	34,8	18,8		
Felelősség vállalása saját szakmai tudásáért és az iskolájának megújításáért. (N=314)	fő	17	31	78	112	76	3,63	1,115
	%	5,4	9,9	24,8	35,7	24,2		
Digitális technológiával támogatott tanítás és tanulás terén. (N=313)	fő	7	18	63	114	111	3,97	0,995
	%	2,2	5,8	20,1	36,4	35,5		
A tantárgyközi, tantárgyakon átívelő képességek (kreativitás, problémamegoldás, kritikai gondolkodás) tanítása területén. (N=314)	fő	10	29	78	128	69	3,69	1,016
	%	3,2	9,2	24,8	40,8	22,0		
A környezetvédelem, és a fenntarthatóság értékeinek képviselése területén. (N=314)	fő	20	44	71	105	74	3,54	1,178
	%	6,4	14,0	22,6	33,4	23,6		

Feltett kérdés: Véleménye szerint az alábbi kompetenciák tekintetében Ön mennyire felkészült?

Ezután az OECD TALIS 2018 tanári kérdőív egyik kérdését átalakítva, egy ötfokú skálán arról kérdeztük a hallgatókat, hogy szerintük a felsorolt – a szakirodalom által az eredményes szakmai fejlődési tevékenység feltételeiként azonosított – jellemzők milyen mértékben segítenék a tanári szakmára való felkészülést. A három legpozitívabban értékelt jellemző a gyakorlati

alkalmazhatóság, az aktív tanulás és a személyes fejlődési igényekhez alkalmazkodás volt, a válaszadók rendre 60,3%, 57,4%, illetve 56,5%-a szerint e jellemzőkkel bíró tanulási helyzetek teljes mértékben segítenék a tanári szakmára való felkészülést (13. táblázat). Ugyanakkor csupán minden negyedik hallgató (24,3%) látta ilyennek a hosszabb időtartamot, bár összességében ezt is inkább a tanulás segítő jellemzőnek látták. A válaszadók többsége vett már részt a felsorolt jellemzőkkel bíró tanulási helyzetekben, két kivétellel: a hallgatók kevesebb mint fele volt már olyan tanulási szituációban, mely alkalmat adott a képzésen kívüli tapasztalatok szakmai feldolgozására (46%) vagy utólagos támogatást is nyújtott (45,9%).

13. táblázat: Az eredményes tanulási helyzetek jellemzői

		egyáltalán nem segíti	2	3	4	teljes mértékben segíti	Volt ilyen tanulási helyzetben	M	SD
...az előzetes tudására épít. (N=306)	fő	5	16	51	87	147	277	4,16	0,990
	%	1,6	5,2	16,7	28,4	48,0	91,4		
...a személyes fejlődési igényekhez alkalmazkodik. (N=306)	fő	2	17	31	83	173	191	4,33	0,916
	%	0,7	5,6	10,1	27,1	56,5	63,0		
...koherens szerkezetű. (N=306)	fő	6	10	58	114	118	199	4,07	0,938
	%	2,0	3,3	19,0	37,3	38,6	65,7		
...a szaktárgyak tanításához szükséges tartalomra fókuszál. (N=306)	fő	5	18	52	96	135	235	4,10	0,993
	%	1,6	5,9	17,0	31,4	44,1	77,8		
...aktív tanulásra ad alkalmat. (N=305)	fő	4	6	31	89	175	257	4,39	0,848
	%	1,3	2,0	10,2	29,2	57,4	84,8		
...együttműködésre épül. (N=304)	fő	6	21	49	90	138	263	4,10	1,031
	%	2,0	6,9	16,1	29,6	45,4	87,1		
...alkalmat nyújt az új ötletek és tudás gyakorlására/alkalmazására a saját tanításomban. (N=305)	fő	3	7	34	77	184	199	4,42	0,851
	%	1,0	2,3	11,1	25,2	60,3	65,9		
...utólagos támogatást is nyújt. (N=305)	fő	5	15	56	83	146	139	4,15	0,994
	%	1,6	4,9	18,4	27,2	47,9	45,9		
...legalább részben iskolai környezetben valósul meg. (N=306)	fő	9	18	55	105	119	219	4,00	1,035
	%	2,9	5,9	18,0	34,3	38,9	72,5		
...időben hosszabban kiterjedő (pl. több héten át vagy még hosszabban tartó). (N=305)	fő	16	38	88	89	74	198	3,55	1,141
	%	5,2	12,5	28,9	29,2	24,3	65,8		

...alkalmat ad a képzésen kívüli tapasztalatok szakmai fű	5	13	60	90	137	139		
feldolgozására. (N=305)	%	1,6	4,3	19,7	29,5	44,9	46,0	4,12 0,976

Feltett kérdés: Mennyire segítik Ön szerint a tanári szakmára való felkészülést, ha a tanulást az alábbi sajátosságok jellemzik? *Kérjük, az iskolai osztályozás szerint, soronként osztályozza az alábbiakat, ahol az 1-es jelenti, hogy egyáltalán nem segíti, az 5-ös pedig, hogy teljes mértékben segíti! Kérjük, az utolsó oszlopban jelölje azt is, Ön volt-e már ilyen tanulási helyzetben!*

E blokk egyik központi kérdése a különféle formájú - formális, nem-formális és informális, egyéni és társas - szakmai tanulási tevékenységekben való részvétel gyakoriságára kérdezett rá az elmúlt tanévben, egy ötfokú skálán. Az ítemek megfogalmazásához felhasználtuk a pedagógusok kérdőívében is alkalmazott de Vries et al. (2013) és egy korábbi hazai országos pedagóguskutatás (Sági et al., 2015) kérdőívének vonatkozó kérdéseit, melyeket kiegészítettünk és a hallgatói tanulásra értelmeztünk. Egyes tevékenységformákra csak azoknál kérdeztünk rá, akiknél az releváns lehetett (például reflexió a tanítási gyakorlatot már végzők esetén; a mintanagyságot az ítemek után zárójelben adjuk meg).

Eredményeink azt mutatják, hogy a válaszadó hallgatók körében leggyakoribb a tanítási órák utáni reflexió (a válaszadók 60,5%-a nyilatkozott úgy, hogy ez nagyon gyakran jellemző rájuk), a visszajelzés kérése (50,6% nagyon gyakran kért visszajelzést mentorától, hallgatótársaitól), valamint a hallgatótársakkal szakmai kérdésekről való beszélgetés volt (44,6%; 14. táblázat). Nagyon kevésbé jellemző ugyanakkor a szakmai konferenciákon, kiállításokon, találkozókön való részvétel és a kötelező dolgozatokon túli kutatási tevékenység, ilyen egyáltalán nem végez a válaszadók 55,4%, illetve 69,6%-a, de alacsony a diákokra vonatkozó kutatási eredmények értelmezése is (61,7% nem végez ilyet).

14. táblázat: Szakmai tanulási tevékenységekben való részvétel gyakorisága

		Nem vége ztem ilyen tevék enysé get	2	3	4	Nagyon gyakran végezte m ilyen tevéken ységet.	M	SD
Tanárszakos képzésen kívüli, a pedagógiai munkához kötődő szervezett képzésben vettem részt. (N= 312)	fő	186	37	30	28	31	1,98	1,397
	%	59,6	11,9	9,6	9,0	9,9		
A tanulásról és más pedagógiai, pszichológiai témákról szóló tanulmányokat, szakirodalmat olvastam (a kötelező irodalmon túl). (N=312)	fő	72	73	71	60	36	2,73	1,320
	%	23,1	23,4	22,8	19,2	11,5		
A szaktárgyamról szóló tanulmányokat, szakirodalmat olvastam (a kötelező irodalmon túl). (N=312)	fő	57	53	67	74	61	3,09	1,385
	%	18,3	17,0	21,5	23,7	19,6		
Oktatásról szóló híreket (pl. reformok, jó gyakorlatok) olvastam újságban, tv-ben, interneten stb. (N=312)	fő	13	33	80	96	90	3,70	1,120
	%	4,2	10,6	25,6	30,8	28,8		
Az általam tartott órák után átgondoltam a történeteket, reflektáltam rájuk. (N=162)	fő	0	3	20	41	98	4,44	0,780
	%	0	1,9	12,3	25,3	60,5		
A tanítás során tapasztalt problémákat alaposan elemeztem, mielőtt megoldást választottam. (N=162)	fő	1	14	40	52	55	3,90	0,992
	%	0,6	8,6	24,7	32,1	34,0		
A tanulóimra vonatkozó hazai vagy nemzetközi mérések adatait elemeztem és értelmeztem. (N=162)	fő	100	22	23	9	8	1,78	1,178
	%	61,7	13,6	14,2	5,6	4,9		

Tanulóimtól visszajelzést kértem az óráimra vonatkozóan, amit felhasználtam a tanórák tervezésekor. (N=162)	fő	26	18	43	32	43	3,30	1,392
	%	16,0	11,1	26,5	19,8	26,5		
Mentoraimtól, hallgatótársaimtól visszajelzést kértem az óráimra vonatkozóan, amit felhasználtam a tanórák tervezésekor. (N=162)	fő	9	9	20	42	82	4,10	1,162
	%	5,6	5,6	12,3	25,9	50,6		
Amikor probléma vagy kérdés merült fel tanítási gyakorlatomban, a lehetséges okokra és megoldásokra vonatkozóan vizsgálatot végeztem, adatokat gyűjtöttem. (N=162)	fő	23	34	31	44	30	3,15	1,334
	%	14,2	21,0	19,1	27,2	18,5		
Az általam készített taneszközöket, jógyakorlataimat megosztottam társaimmal. (N=162)	fő	17	15	33	43	54	3,63	1,314
	%	10,5	9,3	20,4	26,5	33,3		
Új tanítási módszerek adaptálásával vagy kialakításával kísérleteztem. (N=312)	fő	61	57	47	86	61	3,09	1,421
	%	19,6	18,3	15,1	27,6	19,6		
Szakmai konferenciákon, kiállításokon, találkozókön vettem részt. (N=312)	fő	173	62	35	26	16	1,88	1,205
	%	55,4	19,9	11,2	8,3	5,1		
Szakmai kérdéseimet megbeszéltem másokkal azért, hogy tanuljak tőlük. (N=312)	fő	41	39	70	92	70	3,36	1,312
	%	13,1	12,5	22,4	29,5	22,4		
Óra-/iskolátogatáson vettem részt. (N=312)	fő	61	33	49	64	105	3,38	1,517
	%	19,6	10,6	15,7	20,5	33,7		
A mentoraimmal, társaimmal megosztottam a tanulásom során szerzett tapasztalatokat, megismert új tanítási ötleteket. (N=312)	fő	44	39	60	71	98	3,45	1,406
	%	14,1	12,5	19,2	22,8	31,4		
Használtam a mentoraim, társaim tanítási anyagait a saját óráimon. (N=162)	fő	19	28	39	36	40	3,31	1,329
	%							

	%	11,7	17,3	24,1	22,2	24,7		
Egyes órákat egy társammal előre megtervezetten közösen tartottam meg (társ-tanítottunk). (N=162)	fő	91	18	21	17	15	2,06	1,398
	%	56,2	11,1	13,0	10,5	9,3		
A tanári tevékenységemhez kapcsolódó kutatási tevékenységet végeztem (a kötelező dolgozatokon túli, pl. TDK). (N=312)	fő	217	31	19	16	29	1,75	1,319
	%	69,6	9,9	6,1	5,1	9,3		
Egyetemi kurzusokon kívül hallgatótársaimmal, barátaimmal beszélgettünk az oktatás aktuális kérdéseiről. (N=312)	fő	16	25	40	92	139	4,00	1,166
	%	5,1	8,0	12,8	29,5	44,6		
Nemzetközi honlapokon tanári eszközöket, jógyakorlatokat kerestem. (N=312)	fő	121	49	48	49	45	2,51	1,487
	%	38,8	15,7	15,4	15,7	14,4		
Demonstrátori feladatot végeztem. (N=312)	fő	249	19	17	14	13	1,47	1,063
	%	79,8	6,1	5,4	4,5	4,2		

Feltett kérdés: Kérjük, gondolja végig, hogy a 2021-2022-es tanévben milyen gyakran végezte az alábbi tevékenységeket. *Kérjük, az iskolai osztályozás szerint, soronként osztályozza az alábbiakat, ahol az 1-es jelenti, hogy soha nem végzett ilyen tevékenységet, az 5-ös pedig, hogy nagyon gyakran!*

A tanárszakos hallgatókat egy új, saját fejlesztésű kérdésben megkérdeztük arról is, mennyire jellemző rájuk az önszabályozott, reflektív tanulás. Az itemek a tanulás tervezésére, folyamatára, eredményére, illetve lezárására vonatkozó állításokat tartalmaztak. A válaszadók többsége szinte az összes felsorolt tevékenységet gyakran vagy nagyon gyakran végzi, a legkevésbé jellemző az újonnan megszerzett tudás gyakorlati kipróbálását szolgáló lehetőségek tudatos keresése volt (15. táblázat).

15. táblázat: A reflektív tanuláshoz köthető tevékenységek végzése

Állítások		Nem végezt em ilyen tevékenységet					Nagyon gyakran végezte m ilyen tevékenységet.	M	SD
		2	3	4	5	6			
A képzés során az egyes tanulási helyzetekben (pl.: egyetemi kurzus; gyakorló tanítás) végiggondolom, hogy az új tudás hogyan segíti a tanárrá válásomat. (N=311)	fő	9	32	57	103	110	3,88	1,094	
	%	2,9	10,3	18,3	33,1	35,4			
A tanulási helyzetekben mérlegelem, hogy azok a pedagógusi szakma mely területein (pl.: melyik kompetenciaterületen) segítik a szakmai fejlődésemet. (N=311)	fő	27	47	89	92	59	3,35	1,198	
	%	8,7	15,1	27,7	29,6	19,0			
A tanárrá válásom során figyelembe veszem hallgatótársaim szakmai észrevételeit. (N=310)	fő	11	26	61	109	103	3,86	1,081	
	%	3,5	8,4	19,7	35,2	33,2			
Tudatosan keresem azokat a lehetőségeket (pl: órai mikrotanítás, gyakorlatok), ahol az újonnan megszerzett tudást gyakorlatban kipróbálhatom. (N=311)	fő	32	51	72	75	81	3,39	1,308	
	%	10,3	16,4	23,2	24,1	26,0			
A képzés során elsajátított új tudás birtokában átgondolom a tanulásról-tanításról való korábbi elképzeléseimet. (N=311)	fő	12	20	62	117	100	3,88	1,055	
	%	3,9	6,4	19,9	37,6	32,2			
A képzés során az egyes tanulási folyamatokat aszerint értékelem, hogy mennyire alakítottak azon a képen, hogy milyen pedagógussá szeretnék válni. (N=311)	fő	20	37	88	101	65	3,50	1,138	
	%	6,4	11,9	28,3	32,5	20,9			

Feltett kérdés: Kérjük, gondolja végig, hogy a 2021-2022-es tanévben milyen gyakran végezte az alábbi tevékenységeket. *Kérjük, az iskolai osztályozás szerint, soronként osztályozza az alábbiakat, ahol az 1-es jelenti, hogy soha nem végzett ilyen tevékenységet, az 5-ös pedig, hogy nagyon gyakran!*

A szakmai tanulás fontos formáját jelentheti a külföldi mobilitási programokban való részvétel, a válaszadó tanárszakos hallgatók túlnyomó többsége (93,3%) azonban nem vett részt ilyenben (16. táblázat).

16. táblázat: Mobilitási programban való részvétel (N=314)

	fő	%
Volt külföldön	21	6,7
Nem volt külföldön	293	93,3

Feltett kérdés: Szakmai céllal volt-e külföldön mobilitási programban (pl. Erasmus) a tanárképzésben való részvétele alatt?

A kérdőív következő, szintén saját fejlesztésű kérdése a szakmai fejlődést támogató szereplőkre és egy négyfokú skálán e támogatás mértékére kérdezett rá. A válaszadó hallgatók szakmai fejlődését, tanulását elsősorban az elméleti oktatók (67,3%) és a hallgatótársak (78,4%) támogatták, többségük (54,5%, illetve 52,1%) szerint teljes mértékben, bár 32,7%, illetve 21,6% úgy nyilatkozott, hogy e szereplők egyáltalán nem támogatták fejlődésüket (17. és 18. táblázat). A többség (52,7%) a mentorokat és vezetőtanárokat is támogató szereplőként jelölte meg, és a legnagyobb arányban (75,2%) őket jelölték olyannak, akik „teljes mértékben” támogatták fejlődésüket. Más pedagógusok és a tanulók is viszonylag sokak számára jelentek meg támogató szereplőként, a tanulók szüleit azonban csak nagyon kevesen (6,7%) látták ilyennek, bár e hallgatók egyébként ezt a támogatást legnagyobb részben (69,6%) jelentősnek találták.

17. táblázat: A tanárszakos hallgatók szakmai fejlődését támogató szereplők (N=315)

		támogatta	nem támogatta
Elméleti oktató	fő	212	102
	%	67,3	32,7
Hallgatótárs	fő	247	68
	%	78,4	21,6
Mentor vagy vezetőtanár	fő	166	149
	%	52,7	47,3
Más pedagógus	fő	140	175
	%	44,4	55,6
Tanulók	fő	142	173
	%	45,1	54,9

Tanulók szülei	fő	21	294
	%	6,7	93,3
Nem szakmabeli	fő	114	201
	%	36,2	63,8
Egyéb (N=4146)	fő	5	-
	%	1,6	-

Feltett kérdés: Kik támogatták az Ön szakmai fejlődését, tanulását a 2021-2022-es tanévben? *Többet is megjelölhet!*

18. táblázat: A szakmai fejlődés támogatásának mértéke

		kis mértékben támogatta	közepes mértékben támogatta	teljes mértékben támogatta
Elméleti oktató (N=202)	fő	26	66	110
	%	12,9	32,7	54,5
Hallgatótárs (N=236)	fő	18	95	123
	%	7,6	40,3	52,1
Mentor vagy vezetőtanár (N=161)	fő	5	35	121
	%	3,1	21,7	75,2
Más pedagógus (N=134)	fő	13	43	78
	%	9,7	32,1	58,2
Tanulók (N=136)	fő	15	49	72
	%	11,0	36,0	52,9
Tanulók szülei (N=23)	fő	3	4	16
	%	13,0	17,4	69,6
Nem szakmabeli (N=111)	fő	12	34	65
	%	10,8	30,6	58,6
Egyéb (N=8)	fő	-	-	8
	%	-	-	100,0

Feltett kérdés: E szereplők milyen mértékben támogatták az Ön szakmai fejlődését, tanulását a 2021-2022-es tanévben?

A támogató szereplők mellett az akadályozó tényezőkről és azok akadályozásának mértékéről is megkérdeztük a tanárszakos hallgatókat egy saját fejlesztésű kérdésben. A legtöbben (71,2%) az elmélet képzésen belüli túlsúlyát látták akadálynak (19. táblázat). Majdnem minden második hallgató úgy nyilatkozott, hogy ez a szakmai fejlődését, tanulását teljes (19,7%) vagy jelentősebb mértékben (21,4%) akadályozta, és csak 11,4% nem érzékelte a túlsúlyt. Sokan tapasztaltak

ellentmondást is az elmélet és a gyakorlat között (83,6%), és a válaszadók több mint egyharmada (39,1%) számára jelentett ez jelentős akadályt. Ezek mellett a rendelkezésre álló idő rövidegét (34,7%) és a személyes motiváció hiányát (32,8%) jelölték meg nagyobb arányban akadályként, míg legkevésbé a visszajelzést, az egyéni tanulási utak hiányát és a kiegészítést tapasztálták, illetve érezték akadálynak. Az egyéb válaszok között többen (13 fő) a képzés hiányosságait (pl. tárgyak közti redundancia, szaktárgyi tudásanyag túlsúlya, irreális képzési követelmények stb.) jelezték.

19. táblázat: A tanárszakos hallgatók szakmai fejlődését, tanulását akadályozó tényezők

		tapasztalta, de nem akadályozta	kis mértékben akadályozta	jelentősebb mértékben akadályozta	teljes mértékben akadályozta	nem tapasztalta
személyes motiváció hiánya (N=299)	fő	55	77	66	32	69
	%	18,4	25,8	22,1	10,7	23,1
kiégés (N=299)	fő	45	71	43	36	104
	%	15,1	23,7	14,4	12,0	34,8
személyes kapcsolatok korlátozásai (járványügyi) (N=299)	fő	69	75	54	12	89
	%	23,1	25,1	18,1	4,0	29,8
az elmélet és a gyakorlat között tapasztalt ellentmondás (N=299)	fő	49	84	78	39	49
	%	16,4	28,1	26,1	13,0	16,4
az elmélet túlsúlya a képzésben (N=299)	fő	52	60	94	59	34
	%	17,4	20,1	31,4	19,7	11,4
az infrastrukturális feltételek hiánya (N=299)	fő	60	77	46	22	94
	%	20,1	25,8	15,4	7,4	31,4
az egyéni tanulási utak hiánya (N=299)	fő	63	77	39	22	98
	%	21,2	25,8	13,0	7,4	32,8
a tanuláshoz kapott személyes szakmai támogatás hiánya (N=299)	fő	45	70	53	26	105
	%	15,1	23,4	17,7	8,7	35,1

rendelkezésre álló idő rövideje (pl.: a közös gondolkodásra, új megoldások kipróbálására, feladat megoldására) (N=299)	fő	41	92	71	33	62
	%	13,7	30,8	23,7	11,0	20,7
a visszajelzés hiánya (N=298)	fő	43	81	45	22	107
	%	14,4	27,2	15,1	7,4	35,9
egyéb (N=196)	fő	2	5	8	8	172
	%	1,0	2,6	4,6	4,1	54,6

Feltett kérdés: Akadályozták-e az Ön szakmai fejlődését, tanulását az alábbi események/jellemzők a 2021-22-es tanévben, és ha igen, milyen mértékben?

A kérdőív szakmai fejlődés és tanulás-blokkjának utolsó két kérdése a szakmai tanulás eredményességére vonatkozott. De Vries et al. (2013) kérdőívében szereplő kérdést adaptálva, azt átalakítva és kiegészítve arról kérdeztük meg a tanárszakos hallgatókat egy négyfokú skálán, hogy milyen mértékű változás történt az elmúlt 3 évben nézeteikben, a felsorolt területek fontosságának megítélésében. A szaktárgyi és az összefüggő egyéni gyakorlaton még nem vagy már részt vett/jelenleg részt vevő hallgatókat két külön kérdésben kérdeztük erről, mivel utóbbiak esetén arra is kíváncsiak voltunk, hogy a változás hatása megjelent-e tanítási gyakorlatukban is vagy nem.

A még a szaktárgyi/összefüggő egyéni tanítási gyakorlat előtt álló tanárszakos hallgatók többsége úgy nyilatkozott, hogy a képzés megkezdéséhez képest inkább vagy jelentősen változott az, hogy mennyire tartják fontosnak tanári munkájukban az összes felsorolt gyakorlatot, a tanulói motiváció javítása kivételével, bár még ez utóbbi esetén is majdnem minden második válaszadó inkább (28,9%) vagy jelentős (14,8%) változást érzékelt (20. táblázat; bár a kérdés megfogalmazásából és a válaszlehetőségekből az nem derül ki, milyen irányú volt ez a változás, hogy inkább vagy kevésbé fontosnak érzékelik az egyes gyakorlatokat). A változást a legtöbben a többféle tanítási módszer, a fejlesztő értékelés és a differenciálás fontosságának megítélésében tapasztalták, a válaszadók rendre 65,3%, 62,4%, illetve 60,3%-a érzékelt e tekintetben inkább vagy jelentős változást. Legkevesebben (43,7%) ezzel szemben a tanulói motiváció fontosságának megítélésében tapasztaltak változást.

20. táblázat: A tanítási gyakorlatot meghatározó szempontokról való gondolkodás változása a képzés kezdete óta a szaktárgyi/összefüggő egyéni gyakorlatot még nem teljesített tanárszakos hallgatók esetében

<i>Változás volt abban, hogy mennyire tartom fontosnak a tanári munkában, hogy...</i>		egyáltalán nem volt változás	inkább nem volt változás	inkább volt változás	jelentős változás volt
... jobban fókuszáljak arra, hogy javuljon tanulóim motivációja (N=142)	fő	38	42	41	21
	%	26,8	29,6	28,9	14,8
... sokoldalúbbá váljon együttműködésem a tanulókkal. (N=141)	fő	33	28	51	29
	%	23,4	19,9	36,2	20,6
... át kell gondoljam a haladás sebességét, hogy az jobban megfeleljen a különböző csoportok és tanulók igényeinek. (N=141)	fő	27	36	40	38
	%	19,1	25,5	28,4	27,0
... többféle tanítási módszert alkalmazzak. (N=141)	fő	24	25	49	43
	%	17,0	17,7	34,8	30,5
... több figyelmet fordítsak a tanulók érzelmi állapotára. (N=141)	fő	34	28	47	32
	%	24,1	19,9	33,3	22,7
... gyakrabban hagyjam együtt dolgozni a tanulókat. (N=141)	fő	29	41	51	20
	%	20,6	29,1	36,2	14,2
... több figyelmet fordítsak a tanulók eltérő kulturális hátterére. (N=141)	fő	29	32	46	34
	%	20,6	22,7	32,6	24,1
	fő	26	30	44	41

... különböző feladatokat adjak, hogy azok jobban megfeleljenek a különböző csoportok és tanulók igényeinek. (N=141)	%	18,4	21,3	31,2	29,1
... figyelmet fordítok arra, hogy az értékelés fejlesztő hatású legyen a tanulókra nézve. (N=141)	fő	26	27	56	32
	%	18,4	19,1	39,7	22,7

Feltett kérdés: A képzés megkezdéséhez képest, volt-e változás abban, hogy mennyire tartja fontosnak a tanári munkájában az alábbi szempontokat?

A szaktárgyi/összefüggő egyéni tanítási gyakorlatot már elvégzett vagy azt az adatfelvétel idején végző tanárszakos hallgatók e gyakorlatokat még nem teljesített hallgatókhoz képest több szempontból eltérő változást tapasztaltak (21. táblázat). A tanulók eltérő kulturális háttérének figyelembevétele kivételével (ahol a legkisebb, és a másik hallgatói csoporthoz képest kisebb arányban, 44,7% tapasztalt inkább vagy jelentős változást), az összes többi gyakorlat esetében ők nagyobb arányban érzékelték változást e tanítási gyakorlatok fontosságának megítélésében. Míg a tanítási gyakorlat előtt állók közül legtöbben a többféle tanítási módszer alkalmazásának fontosságát illetően érzékelték változást, a tanítási gyakorlaton már részt vettek esetén ennél is nagyobb volt azok aránya, akik a haladási sebesség változtatásának fontosságában tapasztaltak inkább vagy jelentős változást (78,0%, illetve 83,4%). A harmadik legfontosabb terület pedig utóbbiak esetében a tanulókkal való együttműködés sokoldalúbbá válása volt, a válaszadók 74%-a látta úgy, hogy a képzés kezdete óta változott az, ahogyan ennek fontosságát megítélik. Míg a másik hallgatói csoport a tanulói motiváció fontosságának megítélésében tapasztalta a legkevésbé a változást (43,7%), a gyakorlaton már részt vett hallgatók 70,9%-a e téren is érzékelt változást.

A nézetek változásának hatását a válaszadók többsége tanítási gyakorlatukban is tapasztalták, legtöbben a tanítási módszerek diverzifikálása (85,5%), legkevésbé pedig a tanulók eltérő kulturális háttérének figyelembevétele (54,9%) terén (21. táblázat).

21. táblázat: A tanítási gyakorlatot meghatározó szempontokról való gondolkodás változása a szaktárgyi/összefüggő egyéni gyakorlatot már teljesített/jelenleg teljesítő tanárszakos hallgatók esetében

<i>Változás volt abban, hogy mennyire tartom fontosnak a tanári munkában, hogy...</i>		Tapasztalt-e változást?				A gyakorlatában is megjelent ennek a hatása?	
		egyáltalán nem volt változás	inkább nem volt változás	inkább volt változás	jelentős változás volt	igen	nem
... jobban fókuszáljak arra, hogy javuljon tanulóim motivációja (N=151)	fő	23	21	70	37	115	30
	%	15,2	13,9	46,4	24,5	79,3	20,7
... sokoldalúbbá váljon együttműködésem a tanulókkal. (N=150)	fő	20	19	64	47	116	29
	%	13,3	12,7	42,7	31,3	80,0	20,0
... át kell gondoljam a haladás sebességét, hogy az jobban megfeleljen a különböző csoportok és tanulók igényeinek. (N=150)	fő	6	19	61	64	115	29
	%	4,0	12,7	40,7	42,7	79,9	20,1
... többféle tanítási módszert alkalmazzak. (N=150)	fő	18	15	65	52	124	21
	%	12,0	10,0	43,3	34,7	85,5	14,5
... több figyelmet fordítsak a tanulók érzelmi állapotára. (N=150)	fő	22	42	47	39	100	44
	%	14,7	28,0	31,3	26,0	69,4	30,6
... gyakrabban hagyjam együtt dolgozni a tanulókat. (N=150)	fő	16	35	59	40	116	30
	%	10,7	23,3	39,3	26,7	79,5	20,5
	fő	38	45	40	27	79	65

... több figyelmet fordítsak a tanulók eltérő kulturális háttérére. (N=150)	%	25,3	30,0	26,7	18,0	54,9	45,1
... különböző feladatokat adjak, hogy azok jobban megfeleljenek a különböző csoportok és tanulók igényeinek. (N=150)	fő	21	32	63	34	96	49
	%	14,0	21,3	42,0	22,7	66,2	33,8
... figyelmet fordítsak arra, hogy az értékelés fejlesztő hatású legyen a tanulókra nézve. (N=150)	fő	17	26	62	45	108	37
	%	11,3	17,3	41,3	30,0	74,5	25,5

Feltett kérdés: A képzés megkezdéséhez képest, volt-e változás abban, hogy mennyire tartja fontosnak a tanári munkájában az alábbi szempontokat? *Kérjük, az utolsó oszlopban jelölje azt is, hogy a gyakorlatában is megjelent-e ennek a hatása!*

4 EGYÉNI DIMENZIÓK

Kérdőívünk következő blokkjában a MoTeL kutatás elméleti keretrendszere alapján az egyéni szinten értelmezett pedagógus tanulási tevékenységek mintázatainak feltárásában és megértésében kulcsszerepet játszó, a személyes jellemzők részét alkotó nézetek, attitűdök, értékek és szerepértelmezések megismerésére fókuszáló kérdések kaptak helyet.

A blokk első, saját fejlesztésű kérdésben arra voltunk kíváncsiak, hogy egy tízes skálán milyen mértékben érzik úgy a tanárszakos hallgatók, hogy a digitális eszközök és alkalmazások használata hatékonyabbá teszi, vagy éppen akadályozza saját maguk és a tanulók tanulását, illetve tanítását. A válaszadók egynegyede (23,8%) értett azzal teljes mértékben egyet, hogy ezek használatával hatékonyabb a tanítás, és jelentős többségük (79,3%) gondolja ezt inkább így (22. táblázat). Hasonló arányban látták úgy, hogy ezek az eszközök és alkalmazások a saját tanulásukat is hatékonyabbá teszik (rendre 28%, illetve 79,8%). Egynegyedük (24,5%) szerint a digitális eszközök egyáltalán nem akadályozzák a tanulók tanulását, de viszonylag sokan (18,9%) voltak azok is, akik ezeket inkább akadályozónak látták.

22. táblázat: A digitális eszközhasználat hatása a tanulásra

		egyáltalán nem érték egyet	2	3	4	5	6	7	8	9	teljes mérték ben egyetért ek	M	SD
A digitális eszközök és alkalmazások segítségével hatékonyabban tanulok. (N=282)	fő	8	8	13	15	22	26	46	48	29	67	7,18	2,461
	%	2,8	2,8	4,6	5,3	7,8	9,2	16,3	17,0	10,3	23,8		
A digitális eszközök és alkalmazások inkább akadályozzák a tanulók tanulását. (N=282)	fő	69	51	50	32	27	18	14	9	5	7	3,46	2,341
	%	24,5	18,1	17,7	11,3	9,6	6,4	5,0	3,2	1,8	2,5		
A digitális eszközök és alkalmazások segítségével hatékonyabban tanítok. (N=282)	fő	6	6	3	12	30	24	45	44	33	79	7,53	2,291
	%	2,1	2,1	1,1	4,3	10,6	8,5	16,0	15,6	11,7	28,0		

Feltett kérdés: Mennyire ért egyet a következő állításokkal?

A következő két kérdés a tanárszakos hallgatók tanulásról-tanításról alkotott nézeteit kívánta feltárni, mivel korábbi pedagóguskutatások pozitív, illetve negatív kapcsolatot találtak a tanulóorientált, illetve a tárgyorientált nézetek és a szakmai fejlődési és tanulás tevékenységekben való részvétel között (de Vries et al., 2013), és feltételeztük, hogy ez hallgatói nézőpontból is meghatározó. Az első kérdésben a de Vries et al. (2013) kérdőívében szereplő mérőeszközt adaptáltuk, melynek itemei szaktárgy- versus tanuló-orientált nézeteket fogalmazznak meg. A kérdést némileg eltérően tettük fel a szaktárgyi vagy összefüggő egyéni gyakorlaton még nem és már részt vett hallgatók számára.

A szaktárgyi/összefüggő egyéni gyakorlatot még nem teljesített tanárszakos hallgatók közül a legtöbben – háromból két válaszadó – egy-egy szaktárgyi, illetve tanuló-orientáltságot tükröző nézetről nyilatkozott úgy, hogy teljes mértékben fontosnak tartja tervezett tanítási gyakorlatában: arról, hogy tartalmilag helyes legyen az óra (71,7%), valamint, hogy a tanuló készségei és kompetenciái fejlődjenek (67,9%; 23. táblázat). Szintén sokan (62,2%) tartották fontosnak azt, hogy a tanulók megtanulják a tantárgyi tartalomhoz kapcsolódó problémákat megoldását (65,9%), ugyanakkor szintén egy tanuló-orientált nézet, a szakterület legújabb eredményeinek integrálása esetén volt a legkisebb (15,9%) azok aránya, akik teljes mértékben fontosnak tartották azt. Ez utóbbi kivételével az összes felsorolt gyakorlatot eléggé vagy teljes mértékben fontosnak tartotta a válaszadók túlnyomó része (több, mint 81%-a).

23. táblázat: Szaktárgy- és tanuló-orientált nézetek* a tanulásról és tanításról a szaktárgyi vagy összefüggő egyéni gyakorlatot még nem teljesített tanárszakos hallgatók körében

A tervezett tanítási gyakorlatomban fontosnak tartom, hogy ...		egyáltalán nem fontos	kevésbé fontos	elégge fontos	teljes mértékben fontos
Szaktárgy-orientált nézetek					
... átadjam a tantárgyi tartalmat a tanulóknak. (N=137)	fő	0	19	74	44
	%	0	13,9	54,0	32,1
... az óráim tartalma jó legyen. (N=138)	fő	0	2	37	99
	%	0	1,4	26,8	71,7
... a tanulók tudást szerezzenek (N=138)	fő	0	2	58	77
	%	0	2,2	42,0	55,8
... a tanulók figyeljenek arra, amit elmondok nekik. (N=138)	fő	0	8	73	57
	%	0	5,8	52,9	41,3
... fegyelem legyen az óra alatt. (N=138)	fő	1	24	81	32

	%	0,7	17,4	58,7	23,2
... a tanulók megtanulják a tantárgyam tartalmát. (N=138)	fő	0	26	77	35
	%	0	18,8	55,8	25,4
... a tanulók megtanulják, hogyan tudják legjobban megtanulni a tantárgyam tartalmát (N=138)	fő	1	10	47	80
	%	0,7	7,2	34,1	58,0
Tanuló-orientált nézetek					
... a tanulók megtanulják, hogyan tudnak autonóm módon megoldani problémákat, amik a tantárgyi tartalomhoz kapcsolódnak. (N=138)	fő	0	7	40	91
	%	0	5,1	29,0	65,9
... amikor ez a tanulási célokhoz illeszkedik, a tanulók csoportban, együttműködve tanuljanak. (N=137)	fő	1	16	63	57
	%	0,7	11,7	46,0	41,6
... a tanulók készségei és kompetenciái fejlődjenek. (N=137)	fő	0	3	41	93
	%	0	2,2	29,9	67,9
... kapcsolódjak a tanulók előzetes tudásához és tapasztalataihoz. (N=138)	fő	0	16	65	57
	%	0	11,6	47,1	41,3
... figyelembe vegyem a tanulók eltérő képességeit és érdeklődését. (N=138)	fő	0	3	46	89
	%	0	2,2	33,3	64,5
... a szakterület legújabb eredményeit integráljam az óráimba. (N=138)	fő	8	35	73	22
	%	5,8	25,4	52,9	15,9
... tanulók aktívan dolgozzanak tanulás közben. (N=138)	fő	1	11	58	68
	%	0,7	8,0	42,0	49,3

Feltett kérdés: Mennyire tartja majd fontosnak gyakorlatában az alábbiakat? * de Vries et al. (2013) nyomán.

A szaktárgyi/összefüggő egyéni gyakorlatot már teljesített vagy az adatfelvétel idején teljesítő tanárszakos hallgatók szintén a tanulói készségek és kompetenciák fejlesztésének és az óra tartalmi helyességének fontosságát jelölték meg a legnagyobb, bár a másik hallgatói csoporthoz képest némileg kisebb arányban (65,7%, illetve 62,2%) mint olyan gyakorlatot, amely teljes mértékben fontos számukra (24. táblázat). Úgyszintén a szakterület legújabb eredményeinek integrálását tartották a legkevesebben fontosnak, bár a gyakorlatot még nem teljesítőkhöz képest némileg nagyobb arányban (23,1%). Az óra alatti fegyelem és a csoportos tanulói munka fontossága

összességében kevesebb válaszadóra volt eléggé vagy teljes mértékben jellemző (78,3%, illetve 74,7%).

24. táblázat: Szaktárgy- és tanuló-orientált nézetek* a tanulásról és tanításról a szaktárgyi vagy összefüggő egyéni gyakorlatot már teljesített tanárszakos hallgatók körében

A tanítási gyakorlatomban fontosnak tartom, hogy ...		egyáltalán nem jellemző	kevésbé jellemző	eléggé jellemző	teljes mértékben jellemző
Szaktárgy-orientált nézetek					
... átadjam a tantárgyi tartalmat a tanulóknak. (N=143)	fő	1	14	67	61
	%	0,7	9,8	46,9	42,7
... tartalmilag helyes legyen az órámban. (N=143)	fő	2	6	46	89
	%	1,4	4,2	32,2	62,2
... a tanulók tudást szerezzenek (N=143)	fő	1	4	54	84
	%	0,7	2,8	37,8	58,7
... a tanulók figyeljenek arra, amit elmondok nekik. (N=143)	fő	2	7	65	69
	%	1,4	4,9	45,5	48,3
... fegyelem legyen az óra alatt. (N=143)	fő	2	29	72	40
	%	1,4	20,3	50,3	28,0
... a tanulók megtanulják a tantárgyam tartalmát. (N=143)	fő	1	12	80	50
	%	0,7	8,4	55,9	35,0
... a tanulók megtanulják, hogyan tudják legjobban megtanulni a tantárgyam tartalmát (N=143)	fő	2	7	64	70
	%	1,4	4,9	44,8	49,0
Tanuló-orientált nézetek					
... a tanulók megtanulják, hogyan tudnak autonóm módon megoldani problémákat, amik a tantárgyi tartalomhoz kapcsolódnak. (N=143)	fő	0	8	56	79
	%	0	5,6	39,2	55,2
... amikor ez a tanulási célokhoz illeszkedik, a tanulók csoportban, együttműködve tanuljanak. (N=143)	fő	3	19	51	70
	%	2,1	13,3	35,7	49,0
... a tanulók készségei és kompetenciái fejlődjenek. (N=143)	fő	2	4	43	94
	%	1,4	2,8	30,1	65,7

... kapcsolódjak a tanulók előzetes tudásához és tapasztalataihoz. (N=142)	fő	0	10	59	73
	%	0	7,0	41,5	51,5
... figyelembe vegyem a tanulók eltérő képességeit és érdeklődését. (N=143)	fő	1	12	67	63
	%	0,7	8,4	46,9	44,1
... a szakterület legújabb eredményeit integráljam az óráimba. (N=143)	fő	10	50	50	33
	%	7,0	35,0	35,0	23,1
... tanulók aktívan dolgozzanak tanulás közben. (N=143)	fő	0	12	49	82
	%	0	8,4	34,3	57,3

Feltett kérdés: Mennyire jellemzők Önre az alábbi állítások? * de Vries et al. (2013) nyomán.

Egy további, Ravitz et al. (2000) kérdőívéből adaptált, két helyzetleírásra vonatkozóan feltett kérdésen keresztül is vizsgáltuk a tanulásra-tanításra vonatkozó nézeteket abból a szempontból, hogy azok inkább a hagyományos vagy a konstruktivista megközelítéshez (fogalomhasználat Ravitz et al., 2000, nyomán) állnak-e közelebb. A tanárszakos hallgatók közül több, mint kétszer annyian látták saját tanítási gyakorlatukat inkább vagy egyértelműen a hagyományos (55,8%), mint a konstruktivista (24,9%) megközelítéshez közelebb állónak (25. táblázat). Többen gondolták azt is, hogy a tanulók inkább a hagyományos megközelítést preferálják (38,4% versus 32,4%), ugyanakkor többen látták úgy, hogy a tanulók a konstruktivista megközelítésű tanításból szereznek több tudást (39,9% versus 32,4%), és különösen hasznosabb készségeket (68,9% versus 10,0%).

25. táblázat: Hagományos és konstruktivista pedagógus nézetek

		egyértelműen Kovács tanárnőé	inkább Kovács tanárnőé	nem tudok válasz-tani	inkább Kiss tanárnő é	egyértelműen Kiss tanárnőé
Melyik típus jellemző leginkább az Ön (tervezett) tanítási gyakorlatára? (N=281)	fő	42	115	54	57	13
	%	14,9	40,9	19,2	20,3	4,6
Ön szerint a tanulók melyik típust preferálják inkább? (N=281)	fő	31	77	82	71	20
	%	11,0	27,4	29,2	25,3	7,1
Ön szerint melyik típusból szereznek több tudást a tanulók? (N=281)	fő	13	78	78	71	41
	%	4,6	27,8	27,8	25,3	14,6
Ön szerint melyik típusból szereznek a tanulók hasznosabb készségeket? (N=280)	fő	9	19	59	128	65
	%	3,2	6,8	21,1	45,7	23,2

Feltett kérdés: Kérjük, hogy olvassa el az alábbi két helyzet leírását és válaszoljon a kérdésekre. Kérjük, minden sorban válasszon egyet a megadott válaszlehetőségek közül!

Hagyományos: Kovács tanárnő lendületesen vezette az órát, kérdéseket tett fel, az előző napon olvasottak alapján a tanulók gyorsan válaszoltak. Az ismétlés után Kovács tanárnő új anyagot vett, a tananyaghoz szorosan kapcsolódó kérdéseket tett fel, hogy a tanulók figyelmét fenntartsa és figyeljenek rá.

Konstruktivista: Kiss tanárnő osztályával szintén beszélgetett, de sok kérdést a tanulók maguk tettek fel. Kiss tanárnő tisztázta a tanulók kérdéseit és tanácsot is adott arra vonatkozóan, hogy a tanulók hol találhatják meg a releváns információkat, de a kérdések zömére nem ő válaszolt.

A tanárszakos hallgatók szerepértelmezéseit Farrell (2011) kutatásaira épülő, saját fejlesztésű kérdés segítségével igyekeztünk feltárni. Arra kértük a hallgatókat, hogy egy hétfokú skálán jelöljék meg, saját tanári szerepértelmezésükre mennyire jellemzőek a felsorolt állítások. A válaszadók elsősorban a tanulástámogató és a motivátor szereppel azonosultak, közel minden második hallgató ezeket a szerepeket teljes mértékben jellemzőnek találta saját szerepértelmezésére (26. táblázat). Bár az átlagértéket tekintve csak a 3. helyen állt, a hallgatók fele (49,1%) jellemezte önmagát mint tanárt tanulóként, aki folyamatosan tanul. Szintén nagyon jellemző a válaszadók szerepértelmezésére a nevelői és a tanácsadói szerep, ugyanakkor kevésbé a színészi szerepértelmezés, bár a hallgatók szűk többsége (57,5%) inkább elfogadta ezt az értelmezést is (legalább 4-esre értékelte a hétfokú skálán).

26. táblázat: A tanárszakos hallgatók tanári szerepértelmezései

<i>A tanár ...</i>		egyáltalán nem jellemző	2	3	4	5	6	teljes mértékben jellemző	M	SD
... tudásközvetítő , aki átadja tudását a diákjainak. (N=276)	fő	2	5	15	49	77	51	77	5,37	1,357
	%	0,7	1,9	5,4	17,8	27,9	18,5	27,9		
... színész , aki szórakoztatja diákjait, és együtt játszik velük. (N=275)	fő	29	40	48	63	56	17	22	3,79	1,685
	%	10,5	14,5	17,5	22,9	20,4	6,2	8,0		
... tanulástámogató , aki segíti tanulóit, hogy meghaladják saját képességeiket. (N=276)	fő	0	1	4	17	68	68	118	6,00	1,055
	%	0	0,4	1,4	6,2	24,6	24,6	42,8		
... innovátor , aki új módszerek, eszközök, tanulási utak megalkotója. (N=276)	fő	3	11	24	53	71	59	55	5,08	1,444
	%	1,1	4,0	8,7	19,2	25,7	21,4	19,9		
... motivátor , aki különféle módokon motiválja diákjait tanulásra. (N=276)	fő	0	2	8	22	47	71	126	6,01	1,152
	%	0	0,7	2,9	8,0	17,0	25,7	45,7		
... facilitátor , aki szervezi, irányítja tanulói tanulási folyamatát. (N=276)	fő	0	3	10	44	56	69	94	5,68	1,255
	%	0	1,1	3,6	15,9	20,3	25,0	34,1		

... szakmai közösség építője , aki megosztja legújabb információit és gyakorlatait kollégával. (N=276)	fő	8	19	37	59	57	49	47	4,71	1,619
	%	2,9	6,9	13,4	21,4	20,7	17,8	17,0		
... gyakorlati elemző , aki megoldásokat és tudást kínál a felmerülő problémákra. (N=276)	fő	3	7	20	56	71	57	62	5,19	1,404
	%	1,1	2,5	7,2	20,3	25,7	20,7	22,5		
kutató/vizsgálódó , aki folyamatosan vizsgálja a tanítás – tanulás folyamatát. (N=276)	fő	10	19	41	55	62	43	46	4,64	1,642
	%	3,6	6,9	14,9	19,9	22,5	15,6	16,7		
... vállalkozó , aki bevonódik az iskolán kívüli életbe, s ez alapján próbál válaszokat adni a kihívásokra. (N=276)	fő	24	28	66	48	48	33	29	4,03	1,742
	%	8,7	10,1	23,9	17,4	17,4	12,0	10,5		
... szakértő , aki kiváló szaktárgyi ismerettel rendelkezik. (N=275)	fő	4	13	24	37	61	69	67	5,23	1,524
	%	1,5	4,7	8,7	13,5	22,2	25,1	24,4		
... gondozó , aki az osztálytermen kívül is gondoskodik rábízott tanítványairól azok mindennapjaiban. (N=276)	fő	9	17	25	40	62	46	77	5,08	1,694
	%	3,3	6,2	9,1	14,5	22,5	16,7	27,9		
kultúraközvetítő , aki segít más kultúrák megismerésében. (N=276)	fő	7	9	19	41	55	52	93	5,38	1,590
	%	2,5	3,3	6,9	14,9	19,9	18,8	33,7		
... nevelő , aki fejleszti a tanulók szociális és érzelmi kompetenciáit. (N=276)	fő	1	6	5	31	54	61	118	5,85	1,287
	%	0,4	2,2	1,8	11,2	19,6	22,1	42,8		

... tanuló , aki folyamatosan tanul. (N=275)	fő	3	2	14	24	42	55	135	5,93	1,357
	%	1,1	0,7	5,1	8,7	15,3	20,0	49,1		
... tanácsadó , aki mindig kész meghallgatni a diákok problémáit és arra megoldást keresni. (N=276)	fő	0	6	11	25	56	65	113	5,82	1,286
	%	0	2,2	4,0	9,1	20,3	23,6	40,9		
... társ , aki közeli kapcsolatba tud kerülni tanítványaival. (N=276)	fő	4	13	21	70	52	54	62	5,04	1,521
	%	1,4	4,7	7,6	25,4	18,8	19,6	22,5		

Feltett kérdés: A saját tanári szerepértelmezésére mennyire jellemzőek az alábbiak?

A következő kérdésben a MoTeL kutatás elméleti keretrendszerében szintén a pedagógus szakmai fejlődés és tanulás hatótényezőiként értelmezett, a személyes jellemzők részét alkotó motivációs tényezőkre vonatkozó kérdéseket tettünk fel. Elsőként a pedagóguspálya választásának motivációira kérdeztünk rá, az OECD TALIS 2018 felmérésének a FIT-Choice skálát (Factors Influencing Teaching Choice, Watt és Richardson, 2008) alkalmazó kérdését adaptálva, kiegészítve azt a TALIS kérdésből hiányzó FIT-Choice alszálákhoz („Képesség”, „Karrier intrinzik értéke”, „Másodlagos karrierút”, „Gyermekkel való munka” és „Korábbi tanulási tapasztalatok”) tartozó egy-egy itemmel. Válaszadóink többsége számára a gyerekek/ fiatalok jövőjének alakítása és a gyerekekkel/ fiatalokkal való munka szeretete játszott nagyon fontos szerepet a pályaválasztásban (56,7%, illetve 55,1%; 27. táblázat). Ezt követte az inspiráló tanárok (48,7%) mint a pályaválasztás fontos motivációja, de a túlnyomó többség (85,4%) számára a tanításra való képesség észlelése is fontos vagy nagyon fontos szempont volt. A hallgató többsége számára a pedagóguspálya nem egy másodlagos karrierutat jelentett (75%), és a személyes hasznosság (állásbiztonság, családi élettel való összeegyeztethetőség) is kisebb szerepet játszott pályaválasztásukban.

27. táblázat: Pályaválasztási motivációk

Azért választottam a pedagógus pályát, mert...		egyáltalán nem fontos	kevésbé fontos	fontos	nagyon fontos
...úgy vélem, hogy megvannak bennem egy jó pedagógus tulajdonságai. (N=274)	fő	7	33	136	98
	%	2,6	12,0	49,6	35,8
...mindig is pedagógus akartam lenni. (N=274)	fő	71	86	57	60
	%	25,9	31,4	20,8	21,9
...az általam preferált szakmát nem sikerült elérnem. (N=272)	fő	204	33	19	16
	%	75,0	12,1	7,0	5,9
...a tanítás kiszámítható életpályát kínált. (N=274)	fő	114	76	59	25
	%	41,6	27,7	21,5	9,1
...a tanítás időbeosztása (pl. munkaórák, szünetek, részmunkaidős állások) jól illeszkedtek a magánéletem feladataihoz. (N=275)	fő	70	85	77	43
	%	25,5	30,9	28,0	15,6
...a tanítás kiszámítható jövedelmet biztosított. (N=275)	fő	127	76	45	27
	%	46,2	27,6	16,4	9,8
...a tanítás lehetőséget biztosított, hogy hatással legyek a gyerekek és a fiatalok fejlődésére. (N=275)	fő	3	20	96	156
	%	1,1	7,3	34,9	56,7
	fő	26	66	107	76

...a tanítás lehetőségét biztosított, hogy a társadalmilag hátrányos helyzetűeknek segítsék.	%	9,5	24,0	38,9	27,6
(N=4862)					
...a tanítás révén a társadalom javát szolgálhatom.	fő	14	38	104	119
(N=275)	%	5,1	13,8	37,8	43,3
...szeretek gyerekekkel/fiatalokkal dolgozni.	fő	8	20	95	151
(N=274)	%	2,9	7,3	34,7	55,1
...inspiráló tanáraim voltak. (N=275)	fő	23	39	79	134
	%	8,4	14,2	28,7	48,7

Feltett kérdés: Mennyire játszottak fontos szerepet az alábbi szempontok abban, hogy Ön a pedagógus pályára lépett?

A tanárszakos hallgatókat a képzés befejezése utáni terveikről is kérdeztük. A válaszadók többsége (63,2%) úgy nyilatkozott, hogy tanárként fog elhelyezkedni a köznevelésben vagy szakképzésben, több, mint egyharmaduk magántanári pályát (is) tervezett (28. táblázat). Ötből egy válaszadó (19%) nem tanárként készült munkába állni, háromból egy pedig további tanulmányokat is tervezett, de csak fele arányban (18,4%) a tanári felkészüléséhez kapcsolódóan. Hatból egy hallgató még nem tudta, mit tervez a végzés után.

28. táblázat: Tanárszakos hallgatók képzés utáni tervei (N=315)

	fő	%
tanár leszek köznevelésben, szakképzésben	199	63,2
magántanár leszek (pl. nyelviskola, magán korrepetálás, stb)	115	36,5
még folytatom a tanulmányaimat a tanári felkészülesemhez kapcsolódóan	58	18,4
még folytatom a tanulmányaimat, de nem a tanári felkészülesemhez kapcsolódóan	53	16,8
munkába állok, de nem tanárként	60	19,0
még nem tudom	49	15,6

Feltett kérdés: Mik a jelenlegi képzés utáni tervei? *Több választ is jelölhet!*

A blokk utolsó kérdésében a szaktárgyi vagy összefüggő egyéni gyakorlatot már teljesített vagy az adatfelvétel idején teljesítő tanárszakos hallgatók éhatékonyságát mértük az OECD TALIS 2018 kérdőív kérdésének adaptálásával, mely Tschannen-Moran és Hoy (2001) multidimenzionális keretrendszerén alapul. E keretrendszer a tanári éhatékonyság három kulcstényezőjét különbözteti meg: a tantermi irányításhoz, a tanításhoz, valamint a tanulók bevonásához kapcsolódó tanári viselkedés, tanítási gyakorlatok végrehajtására való képességet. Válaszadóink jelentős többsége a pedagógus munka e területein inkább hatékonynak érzi magát, teljes mértékben a legtöbben az alternatív magyarázat nyújtása (62,1%), a tanulói tanulás digitális eszközökkel való támogatása (58,6%) és a többféle módszer alkalmazása (50,7%) terén (29. táblázat). Elenyésző azok aránya, akik egyáltalán nem látják magukat képesnek a felsorolt gyakorlatokra, a többféle mérés-

értékeli stratégia alkalmazása kivételével, melyre közel minden második hallgató inkább nem (39,3%) vagy egyáltalán nem (6,4%) érzi magát képesnek.

29. táblázat: Tanárszakos hallgatók énhatékonysága (N=140)

		egyáltalán nem	inkább nem	inkább igen	teljes mértékben	M	SD
Elhítem a tanulóimmal, hogy képesek jól teljesíteni az iskolában. (N=140)	fő	1	7	80	52	3,31	0,599
	%	0,7	5,0	57,1	37,1		
Segítem a tanulókat, hogy értékeljék a tanulást. (N=4878)	fő	4	20	74	42	3,10	0,742
	%	2,9	14,3	52,9	30,0		
Jó kérdéseket teszek fel a tanulóknak. (N=4853)	fő	0	13	77	50	3,26	0,619
	%	0	9,3	55,0	35,7		
Kontrollálom a zavaró viselkedést az osztályban. (N=4873)	fő	4	25	75	36	3,02	0,744
	%	2,9	17,9	53,6	25,7		
Motiválom azokat a tanulókat, akik kevés érdeklődést mutatnak az iskolai munkával kapcsolatban. (N=4876)	fő	1	25	67	47	3,14	0,725
	%	0,7	17,9	47,9	33,6		
Világossá teszem a tanuló viselkedésével kapcsolatos elvárásokat. (N=4878)	fő	4	16	64	56	3,23	0,762
	%	2,9	11,4	45,7	40,0		
Segítem a tanulókat, hogy kritikusan gondolkodjanak. (N=4881)	fő	0	6	82	52	3,33	0,555
	%	0	4,3	58,6	37,1		
Az osztálytermi szabályok betartására sarkallom a tanulókat. (N=4879)	fő	2	23	73	42	3,11	0,717
	%	1,4	16,4	52,1	30,0		
Lecsillapítom a rendbontó vagy hangoskodó tanulókat. (N=4867)	fő	1	19	68	52	3,22	0,700
	%	0,7	13,6	48,6	37,1		
Többféle mérési-értékelési stratégiát alkalmazok. (N=4870)	fő	9	55	45	31	2,70	0,887

	%	6,4	39,3	32,1	22,1		
Alternatív magyarázatokat nyújtok, például akkor, amikor a tanulók nem értik a tananyagot. (N=4881)	fő	1	2	50	87	3,59	0,561
	%	0,7	1,4	35,7	62,1		
Többféle tanítási módszert alkalmazok az órán. (N=4861)	fő	0	11	58	71	3,43	0,636
	%	0	7,9	41,4	50,7		
Támogatom a tanulók tanulását digitális eszközök segítségével. (N=4855)	fő	1	7	50	82	3,52	0,629
	%	0,7	5,0	35,7	58,6		

Feltett kérdés: Tanítása során általában véve milyen mértékben képes Ön az alábbiakra?

5 MEZOSZINTŰ TANULÁSI TÉR

A kérdőív utolsó blokkjában a képzési program strukturális-szabályozási, illetve tartalmi-kulturális jellemzőit (Rapos et al., 2022) vizsgáltuk. Első két saját fejlesztésű, ötfokú skálát alkalmazó kérdésünk a szabályozó rendszer, ezen belül a hallgatói célok megismerésének és képzési célokhoz kapcsolásának folyamatára, az egyéni tanulási utak lehetőségére és működésére, valamint a képzési célokhoz kötött, folyamatba ágyazott visszajelzések feltárására vonatkozott. A válaszadó tanárszakos hallgatók közel fele (47,5%) inkább vagy egyáltalán nem értett egyet azzal a kijelentéssel, hogy a képzés során tisztában volt azzal, hogy mit kell tudni a képzés végére (30. táblázat). A válaszadók majdnem fele (40,7%) tapasztalta azt számos vagy szinte minden esetben, hogy olyan visszajelzéseket kapott a tanárszakos képzés során, melyek segítettek megérteni a szakmára való felkészülés eredményességét (31. táblázat). Háromból egy (34,3%) hallgató tudott egyéni tanulási célokat meghatározni a kurzusok során, és viszonylag sokan (28%) tapasztalták azt is, hogy a képzés során többször visszatértek a képzés végén elérendő célok értelmezésére. A hallgatók majdnem felének (43,9%) ugyanakkor soha nem volt arra lehetősége, hogy a kurzusok során alakíthassák az elvárások, követelmények tartalmát.

30. táblázat: A képzési program céljainak tisztázottsága a tanárszakos hallgatók számára

		egyáltalán nem érek egyet	inkább nem érek egyet	egyét is érek meg nem is	inkább egyétért ek	teljes mértékig egyétérték	nem tudom megítélni	M	SD
A képzés során tisztában voltam azzal, hogy mit kell majd tudnom a képzés végére. (N=266)	fő	55	74	47	67	23	4	2,73	1,280
	%	20,7	27,8	17,7	25,2	8,6			

Feltett kérdés: Mennyire ért egyet az alábbi állítással?

31. táblázat: A tanárszakos hallgatók percepciói a képzési program strukturális-szabályozási jellemzőiről

		soha	néhány esetben	megjele- nik, de nem jellemező	számos esetben	szinte minden esetben	nem tudom megítélni	M	SD
A képzés során többször visszatérünk a képzés végén elérendő célok értelmezésre. (N=257)	fő	38	83	64	56	16	13	2,72	1,145
	%	14,8	32,3	24,9	21,8	6,2			
Kurzusaim során van lehetőségem a tanulásom egyéni céljait megfogalmazni, meghatározni. (N=262)	fő	24	84	64	64	26	8	2,94	1,153
	%	9,2	32,1	24,4	24,4	9,9			
Kurzusaim során tanulási céljaimnak megfelelően választhatok a tevékenységek, feladatok közül. (N=262)	fő	53	92	63	38	16	8	2,51	1,14
	%	20,2	35,1	24,0	14,5	6,1			
Érdeklődésem szerint alakíthatom kurzusaim tartalmát. (N=264)	fő	77	112	40	25	10	6	2,16	1,068
	%	29,2	42,4	15,2	9,5	3,8			
Kurzusaim során alakíthatom az elvárások, követelmények tartalmát. (N=262)	fő	115	82	44	13	8	7	1,92	1,038
	%	43,9	31,3	16,8	5,0	3,1			
	fő	18	75	60	71	34	10	3,11	1,169

Kurzusaimon olyan visszajelzéseket kapok, melyek segítettek megérteni a tanári szakmára való felkészülésem eredményességét. (N=258)	%	7,0	29,1	23,3	27,5	13,2		
---	---	-----	------	------	------	------	--	--

Feltett kérdés: Mennyire ért egyet az alábbi állítással?

A következő, szintén saját fejlesztésű, ötfokú skálát alkalmazó kérdés a képzési program tartalmi-kulturális jellemzői közül a képzési cél és a képzési koherencia hallgatói értelmezését vizsgálta. A válaszadók közül többen értettek inkább egyet az összes felsorolt állítással, mint nem, a legnagyobb arányban azzal, hogy lehetőségük volt megismerni a képzés által közvetített ideális tanításról szóló elképzelést (50,2%, míg 23,2% szerint inkább nem). A legtöbben ugyanakkor úgy látták, inkább nem volt lehetőségük kapcsolatot teremteni az oktatás-nevelés elméletei és a gyakorlat során megtapasztalt osztálytermi tanítás között (47,7%, és csak 28,9% nyilatkozott úgy, hogy erre inkább volt lehetősége).

32. táblázat: A tanárszakos hallgatók percepciói a képzési program képzési koherenciájáról

<i>Lehetőségem volt...</i>		egyáltalán nem volt lehetőségem	2	3	4	teljes mértékben lehetőségem volt
... megismerni a képzés által közvetített ideális tanításról szóló elképzelést. (N=267)	fő	22	40	71	81	53
	%	8,2	15,0	26,6	30,3	19,9
... összekapcsolni egymással az egy kurzuson belül megismert elméleteket, megközelítéseket. (N=266)	fő	17	42	77	95	35
	%	6,4	15,8	28,9	35,7	13,2
... összekapcsolni egymással a különböző kurzusokon megismert elméleteket, megközelítéseket. (N=266)	fő	26	55	74	75	36
	%	9,8	20,7	27,8	28,2	13,5
... nyomon követni a saját tanulási utamat, azaz, reflektálni azokra a folyamatokra, ahogy a tanításról és tanulásról való gondolkodásom fejlődött. (N=266)	fő	28	51	65	77	45
	%	10,5	19,2	24,4	28,9	16,9
... kapcsolatot teremteni az oktatás-nevelés elméletei és általam a gyakorlat során megtapasztalt tényleges osztálytermi tanítás között. (N=266)	fő	50	77	62	44	33
	%	18,8	28,9	23,3	16,5	12,4

Feltett kérdés: Az eddigi teljes tanárképzési program tapasztalatai alapján milyen mértékben voltak lehetőségei az alábbiakra?

A következő kérdés szintén a képzési program koherenciájának feltárását célozta, Canrinus (2017) mérőeszközének adaptálásával. Egy négyfokú skálán arról kérdeztük a tanárszakos hallgatókat, hogy milyen mértékig értenek egyet a felsorolt állításokkal. A gyakorlatra vonatkozó itemeket csak azoktól a hallgatóktól kérdeztük, akik már teljesítették a szaktárgyi vagy összefüggő egyéni gyakorlatot. Néhány kivétellel a válaszadók fele vagy közel fele inkább vagy teljes mértékig egyetértett az összes felsorolt állítással, a legtöbben a kurzusok közötti fogalmi koherenciát érzékelték (67,3%, illetve 65,4%), illetve úgy látták, hogy az iskolai gyakorlat során volt lehetőségük kipróbálni az elméleti kurzuson tanultakat (67,0%). A válaszadók fele (57,2%) ugyanakkor úgy érezte, hogy a gyakorlat során szerzett tapasztalatai ellentmondásban voltak az elméleti kurzusokon tanultakkal, minden ötödik hallgató (19,8%) ezzel teljes mértékig egyetértett. Szintén a többség, háromból két hallgató (65,8%) nem értett azzal egyet, hogy az oktatók tudták, hogy mi történik a képzés többi kurzusán.

33. táblázat: A tanárszakos hallgatók képzési koherencia percepciói (Canrinus)

		egyáltalán nem érték egyét	inkább nem érték egyét	inkább egyétérték	teljes mértékig egyétérték
A képzési program világos képet fogalmazott meg a tanításról és a tanulásról. (N=257)	fő	46	90	95	26
	%	17,9	35,0	37,0	10,1
Egymáshoz hasonló megközelítéseket ismertem meg a tanításról és a tanulásról a kurzusok során. (N=257)	fő	24	65	141	27
	%	9,3	25,3	54,9	10,5
Az oktatók tudták, hogy mi a történik a képzés többi kurzusán (feladatok, olvasmányok, fontos üzenetek stb.). (N=257)	fő	76	93	66	22
	%	29,6	36,2	25,7	8,6
A kurzusaim a fokozatosan alakuló megértést szolgálták. (N=257)	fő	36	85	112	24
	%	14,0	33,1	43,6	9,3
A képzés során az ismétlődő tartalmakat egyre részletesebben, elmélyültebben dolgoztuk fel. (N=256)	fő	44	86	94	32
	%	17,2	33,6	36,7	12,5
Láttam az összefüggéseket a kurzusokon megismert elméletek, fogalmak és megközelítések között. (N=257)	fő	23	61	140	33
	%	8,9	23,7	54,5	12,8
Az oktatók ismerték a képzési program egészét. (N=256)	fő	53	83	89	31
	%	20,7	32,4	34,8	12,1
Az oktatók egyértelműen utaltak a más kurzusokon tanultakra. (N=257)	fő	46	80	92	39
	%	17,9	31,1	35,8	15,2
A gyakorlaton szerzett tapasztalataim ellentmondásban voltak azzal, amit az elméleti kurzusokon tanultam. (N=131)	fő	12	44	49	26
	%	9,2	33,6	37,4	19,8

Iskolai gyakorlataim során lehetőségem volt kipróbálni az elméleti kurzusokon tanultakat (elméleteket, stratégiákat, módszereket). (N=130)	fő	6	37	66	21
	%	4,6	28,5	50,8	16,2
Az, amit az elméleti kurzusokon megtanultam, visszaköszönt a gyakorlataim során. (N=131)	fő	13	53	54	11
	%	9,9	40,5	41,2	8,4
A gyakorlataim során megfigyelt tanárok hasonló technikákat, stratégiákat alkalmaztak, mint amit én is tanultam az elméleti kurzusokon. (N=131)	fő	22	47	53	9
	%	16,8	35,9	40,5	6,9
Az oktatók tisztában voltak azzal, hogy milyen feladataim lesznek az iskolai gyakorlataim során. (N=131)	fő	20	41	57	13
	%	15,3	31,3	43,5	9,9
Az oktatók tisztában voltak az iskolai gyakorlat során megszereshető tapasztalatok természetével, sajátosságaival. (N=131)	fő	20	41	57	13
	%	15,3	31,3	43,5	9,9

Feltett kérdés: Az eddig elvégzett/teljesített tanárképzési kurzusokra gondolva, mennyire ért egyet az alábbi állításokkal? =

A blokk és egyben a kérdőív végén a különböző típusú gyakorlatok funkcióira kérdeztünk rá, három külön, saját fejlesztésű kérdésben a közösségi, a szaktárgyi és az összefüggő egyéni gyakorlatra vonatkozóan azoktól, akik már részt vettek ezeken a típusú gyakorlatokon. Mindhárom típusú gyakorlat a tanításon kívül elsősorban a szakmai együttműködés kipróbálására adott alkalmat, leginkább az összefüggő egyéni gyakorlat (77,2%) és legkevésbé a közösségi gyakorlat (51,2%). A fejlesztő munkába való bekapcsolódás és a szervezetben való munkavállalói feladatokra való felkészülés lehetősége volt az ezeket követő két leggyakoribb funkció, a közösségi és a szaktárgyi gyakorlat esetén az előbbi, az összefüggő egyéni gyakorlatnál az utóbbi volt a hangsúlyosabb. Legkevésbé a mobilitási programhoz való kapcsolódás lehetősége volt elérhető mindhárom típusú gyakorlat esetén.

34. táblázat: A tanárszakos hallgatók percepciói a közösségi gyakorlat funkcióiról

		igen	nem	nem tudom
tanítani (N=122)	fő	53	52	7
	%	51,6	42,6	5,7
felkészülni a szervezetben való munkavállalói feladatokra (N=122)	fő	52	53	17
	%	42,6	43,4	13,9
innovációs folyamatokba bekapcsolódni (N=122)	fő	48	61	13
	%	39,3	50,0	10,7
érzékenyítő foglalkozást vezetni (N=122)	fő	39	73	10
	%	32,0	59,8	8,2
munkahelyi tanulásba bekapcsolódni (N=122)	fő	24	86	12
	%	19,7	70,5	9,8
vizsgálatokat, kutatásokat végezni (N=121)	fő	23	90	8
	%	19,0	74,4	6,6
mobilitási programhoz kapcsolódni (N=121)	fő	19	87	15
	%	15,7	71,9	12,4
szakmai együttműködést kipróbálni (N=122)	fő	62	52	7
	%	51,2	43,0	5,8
fejlesztő munkába bekapcsolódni (N=122)	fő	61	52	8
	%	50,4	43,0	6,6

Feltett kérdés: A közösségi gyakorlata során volt-e lehetősége az alábbi tevékenységek végzésére?

35. táblázat: A tanárszakos hallgatók percepciói a szaktárgyi gyakorlat funkcióiról (N=89)

		igen	nem	nem tudom
tanítani	fő	89	0	0
	%	100	0	0
felkészülni a szervezetben való munkavállalói feladatokra	fő	40	40	9
	%	44,9	44,9	2,9
innovációs folyamatokba bekapcsolódni	fő	22	57	10
	%	24,7	64,0	11,2
érzékenyítő foglalkozást vezetni	fő	11	73	5
	%	12,4	82,0	5,6
munkahelyi tanulásba bekapcsolódni	fő	23	59	7
	%	25,8	66,3	7,9
vizsgálatokat, kutatásokat végezni	fő	23	64	2
	%	25,8	71,9	2,2
mobilitási programhoz kapcsolódni	fő	9	75	5
	%	10,1	84,3	5,6
szakmai együttműködést kipróbálni	fő	51	35	3
	%	57,3	39,3	3,4
fejlesztő munkába bekapcsolódni	fő	37	46	6
	%	41,6	51,7	6,7

Feltett kérdés: A közösségi gyakorlata során volt-e lehetősége az alábbi tevékenységek végzésére?

36. táblázat: A tanárszakos hallgatók percepciói az összefüggő egyéni gyakorlat funkcióiról (N=79)

		igen	nem	nem tudom
tanítani	fő	77	1	1
	%	97,5	1,3	1,3
felkészülni a szervezetben való munkavállalói feladatokra	fő	60	14	5
	%	75,9	17,7	6,3

innovációs folyamatokba bekapcsolódni	fő	40	28	11
	%	50,6	35,4	13,9
érzékenyítő foglalkozást vezetni	fő	24	44	11
	%	30,4	55,7	13,9
munkahelyi tanulásba bekapcsolódni	fő	39	28	12
	%	49,4	35,4	15,1
vizsgálatokat, kutatásokat végezni	fő	38	30	11
	%	48,1	38,0	13,9
mobilitási programhoz kapcsolódni	fő	13	55	11
	%	16,5	69,6	13,9
szakmai együttműködést kipróbálni	fő	61	16	2
	%	77,2	20,3	2,5
fejlesztő munkába bekapcsolódni	fő	49	25	5
	%	62,0	31,6	6,3

Feltett kérdés: A közösségi gyakorlata során volt-e lehetősége az alábbi tevékenységek végzésére?

6 HIVATKOZÁSOK

- Canrinus, E.T, Bergem, O.E., Klette, K. & Hammerness, K. (2017). Coherent teacher education programmes: taking a student perspective. *Journal of Curriculum Studies*, 49(3), 313–333, <http://doi.org/10.1080/00220272.2015.1124145>
- Farrell, T. S. (2011). Exploring the professional role identities of experienced ESL teachers through reflective practice. *System*, 39(1), 54-62. <https://doi.org/10.1016/j.system.2011.01.012>
- Fehérvári, A., Magyar, É. & Széll, K. (2020). A tanulói lemorzsolódás empirikus vizsgálata. *Iskolakultúra* (30)8 3-20. <https://doi.org/10.14232/ISKKULT.2020.8.3>
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). Teaching and Learning International Survey (TALIS) 2018. Teacher Questionnaire. <https://www.oecd.org/education/school/TALIS-2018-MS-Teacher-Questionnaire-ENG.pdf>
- Rapos, N., Bükki, E., Gazdag, E., Nagy, K. & Tókos, K. (2020): A pedagógusok folyamatos szakmai fejlődése és tanulása. Fogalmi változások. *Neveléstudomány: Oktatás – Kutatás – Innováció*, 8(1), 28–45.
- Rapos, N., Tókos, K., Eszes, F. & Nagy, K. (2022): Tanárszakos hallgatók szakmai fejlődését és tanulását meghatározó kontextuális elemek és vizsgálati lehetőségeik. *Neveléstudomány: Oktatás – Kutatás – Innováció*, 1, 53-81. DOI: 10.21549/NTNY.36.2022.1.3
- Ravitz, J. L., Becker, H. J., & Wong, Y. (2000). Constructivist-compatible beliefs and practices among US teachers. Teaching, Learning, and Computing: 1998 National Survey Report 4. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED445657.pdf>
- Sági, M., Nikischer, P., Szemerszki, M., & Széll, K. (2015). *A pedagógushivatás megerősítésének néhány aspektusa*. Budapest: Oktatókutató és Fejlesztő Intézet. Available from: http://ofi.hu/sites/default/files/attachments/1506257_a_pedagogushivatas_megerositesenek_nehany_aspektusa_beliv.pdf
- de Vries S., Van De Grift, WJCM, & Jansen, EPWA (2013). Profiling teachers' continuing professional development and the relation with their beliefs about learning and

teaching. *Teaching and Teacher Education*, 33(July), 78–89.

<http://doi.org/10.1016/j.rate.2013.02.006>

Watt, H. & Richardson, P. (2008). Motivations, perceptions, and aspirations concerning teaching as a career for different types of beginning teachers. *Learning and Instruction*, 18/5, 408-428,

<http://dx.doi.org/10.1016/J.LEARNINSTRUC.2008.06.002>

7 MELLÉKLET: MOTEL HALLGATÓI KÉRDŐÍV

Tisztelt Hallgató!

Ennek a kérdőívnek a kitöltésével Ön az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar kutatásához nyújt segítséget, amelynek célja a pedagógusok tanulásának vizsgálata. Az országos kutatást, melynek során **közismereti tanárszakos** (nem továbbképzésben résztvevő) hallgatókat is szeretnénk megkérdezni, a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alap K_18 pályázati programja finanszírozza.

A kérdőív kitöltése teljesen önkéntes és hozzávetőleg 25 percet vesz igénybe. A kérdőív kitöltése során lehetőség van annak megszakítására, hogy az ne legyen fárasztó. A kitöltést bármikor indoklás nélkül akár végleg is megszakíthatja, vagy a kérdések megválaszolását megtagadhatja. A kutatás sikeréhez azonban nagyon fontos, hogy minél több hallgató válaszát megismerjük.

A kutatásban az adatokat névtelenül gyűjtjük, és az Ön személyes adatait nem rögzítjük. Szigorúan bizalmasan kezelünk minden olyan információt, amit a kutatás keretén belül gyűjtünk össze. A kutatási adatokon összesített statisztikai elemzéseket végzünk, amelyekből egyetlen résztvevő és intézmény sem azonosítható be. Az országos kutatási eredményeket publikáljuk, illetve tudományos és szakmai konferenciákon adjuk elő, melyekről igény esetén tájékoztatást nyújtunk.

A kutatással kapcsolatos bármely kérdésért a motelproject@ppk.elte.hu címen várjuk.

Kérjük szíves segítségét a kutatás sikeres megvalósításához, és előre is köszönjük együttműködését!

Módszertani/technikai információk a kérdőívvel kapcsolatban

A válaszadásra egyszerű jelöléssel van lehetőség, illetve néhány helyen a válasz pontosítása érdekében szöveges válaszokat is kérünk Öntől. Amikor az egy oldalon lévő kérdésekre válaszolt, kattintson a „Tovább” gombra, az utolsó oldalon pedig a „Válaszok mentése” gombra. Kérjük, hogy a kérdőívet lehetőleg egyszerre, megszakítás, illetve az oldalról való kilépés nélkül töltsse ki. Amennyiben mégis megszakítaná a kitöltést, kattintson a „Később folytatom a kérdőív kitöltését” gombra. A kérdőívet lehetőség szerint a felkéréstől számított egy héten belül töltsse ki! Amennyiben

a kutatással vagy a kérdőíves adatfelvétellel kapcsolatban bármilyen észrevétele, kérdése vagy javaslata van, kérem, forduljon hozzánk bizalommal.

Segítségét, együttműködését köszönjük!

Dr. Halász Gábor

egyetemi tanár, vezető kutató

Dr. Rapos Nóra

egyetemi docens, a kutatás
operatív vezetője

1. A továbblépéssel Ön hozzájárul ahhoz, hogy a vizsgálat során az Önről felvett, személyes azonosítására nem alkalmas adatokat kutatási célra felhasználjunk, illetve, hogy más kutatók számára is hozzáférhetőek legyenek.

igen, hozzájárulok

nem járulok hozzá

I. Egyéni személyes jellemzők

2. Milyen tanárképzésen vesz részt?

- közismereti tanár (olyan tanár, aki általános képzésben vagy szakképzésben közismereti tárgyat tanít) (1)
- szakmai tanár (olyan tanár, akik szakképzésben szakmai tárgyat tanít) (2)
- művészeti tanár (olyan tanár, aki művészeti képzésben művészeti tárgyat tanít) (3)

3. Melyik felsőoktatási intézmény hallgatója jelenleg? *Kérjük, válassza a legördülő listából azt a felsőoktatási intézményt, ahol tanárszakos tanulmányait végzi!*

4. Mi az Ön neme?

- Férfi (1)
- Nő (2)

5. Melyik évben született Ön? *Kérjük, válasszon az alábbi listából!*

6. Hány féléves képzésben vesz részt? *Kérjük, csak egy opciót válasszon! Ha a mintatantervi idő fél évre jön ki, akkor kérjük, hogy a magasabb félévszámot jelölje, például 10,5 félév esetén a 11 félévet!*

- 12 (1)
- 11 (2)
- 10 (3)
- 5 (4)
- 4 (5)
- 2 (6)

7. Milyen munkarendű képzésbe jár jelenleg?

- nappali (1)
- esti vagy levelező (2)

8. Hány befejezett féléve van az osztatlan tanárképzésben? *Kérjük, válasszon a legördülő listából!*

1 – 12

9. Milyen gyakorlaton vesz vagy vett részt? *Ha az adott gyakorlatot ebben a félévben végzi, akkor is igennel válaszoljon! Több választ is jelölhet.*

- szaktárgyi tanítási gyakorlat (1)
- összefüggő egyéni gyakorlat (2)
- közösségi (pedagógiai) gyakorlat (3)
- még nem vettem részt gyakorlaton (4)

10. Rendelkezik korábban szerzett felsőfokú végzettséggel?

- igen (1)
- nem (2)

11. Milyen korábban szerzett felsőfokú végzettséggel rendelkezik? *Több választ is jelölhet.*

- általános iskolai tanári (korábbi főiskolai) (1)
- középiskolai tanári (korábbi egyetemi) (2)
- egyéb pedagógus végzettség (3)
- nem tanári végzettség (4)

12. Milyen szakos Ön? *Kérjük, ha van, mindkét szakját jelölje! Nyelvszak esetén az angol és német nyelvek kivételével az "egyéb nyelv és kultúra tanára, vagy egyéb nemzetiségi nyelv és kultúra tanára, romológiatanár" válaszlehetőséget jelölje! Több választ is jelölhet.*

- angol nyelv és kultúra tanára (1)
- német nyelv és kultúra tanára, vagy német és nemzetiségi német nyelv és kultúra tanára (2)
- egyéb nyelv és kultúra tanára, vagy egyéb nemzetiségi nyelv és kultúra tanára, romológiatanár (3)
- biológiatanár (egészségtan) (természettudományi gyakorlatok) (4)
- dráma- és színházismeret tanár (5)
- ének-zene tanár (6)
- erkölcstan- és etika tanár, vagy etikatanár (7)
- fizikatanár (természettudományos gyakorlatok) (8)
- földrajztanár (9)
- hittanár-nevelőtanár (10)
- hon- és népismeret tanár (11)
- informatikatanár (12)
- kémiatanár (természettudományi gyakorlatok) (13)
- könyvtárostanár (14)

- közösségi művelődés tanár (15)
- magyartanár (16)
- matematikatanár (17)
- média-, mozgókép és kommunikáció (18)
- népzene- és népikultúra-tanár (19)
- rajz és vizuális kultúra tanár (20)
- technika-, életvitel- és gyakorlat-tanár (21)
- természetismeret-környezettan tanár (természettudományi gyakorlatok) (22)
- testnevelő tanár (23)
- történelem és állampolgári ismeretek tanára (24)
- egyéb, éspedig: (25) _____

13. Rendelkezik-e már bármilyen tanítási, nevelési tapasztalattal (pl. kortársak vagy tanítványok korrepetálása, gyerekelügyelet, nyári tábor stb.)?

- igen (1)
- nem (2)

14. Milyen típusú ez a tapasztalat? *Több választ is jelölhet.*

- ingyenesen kortársak barátok, rokonok tanulását segítettem középiskolás koromban (1)
- ingyenesen kortársak, barátok, rokonok tanulásban segítségét végeztem középiskolás korom után (2)
- fizetős magántanítványokat oktattam középiskolás koromban (3)
- fizetős magántanítványokat oktattam a középiskolás korom után (4)
- magánintézményben, nyelviskolában, felvételi előkészítő intézményben vagy hasonló oktatási cégben oktattam (5)
- Studium generale-ban, tanodában vagy más, hátrányos helyzetű tanulók oktatását segítő programban oktattam (6)
- nyári tábori oktatási/animátori vagy ehhez hasonló munkatapasztalatokat szereztem (7)
- gyermekfelügyeletet vállaltam (8)
- tanári végzettség nélkül tanítottam iskolában (9)
- tanári végzettséggel tanítottam iskolában (10)
- egyéb, éspedig: (11)

15. Van-e Önnek közép- vagy felsőfokú nyelvvizsgálója? *Ha több nyelvvizsgálóval is rendelkezik, akkor a legmagasabb szintűt jelölje be!*

- nincs (1)
- középfokú (vagy emelt szintű érettségi vizsga) (2)
- felsőfokú (3)

16. Tagja-e bármilyen (offline vagy online) pedagógus, pedagógus hallgatói vagy egyéb szakmai csoportnak, hálózatnak?

- igen (1)
- nem (2)

17. Az alábbi válaszlehetőségek közül melyik jellemző erre a közösségre vagy hálózatra? Kérjük, jelölje mindegyiket! Ha Ön több közösségnek is tagja, kérjük, arra vonatkozóan válaszoljon, amelyben a legaktívabban van jelen!

- felsőoktatási intézmény szervezte, indította (1)
- hallgatói kezdeményezésre indult (2)
- kutatási tevékenységet végez (3)
- gyakorlati pedagógiai tevékenységet végez (mentorálás, tanítás stb) (4)
- teret ad a tanári szakmához kapcsolódó beszélgetéseknek, vitáknak (5)
- egyesület, szervezet vagy más formális közösség (6)
- személyes (offline) kapcsolatoknak is teret ad (7)

II. Szakmai fejlődés és tanulás – Általános jellemzők

18. Véleménye szerint az alábbi kompetenciák tekintetében Ön mennyire felkészült? Kérjük, az iskolai osztályozás szerint, soronként osztályozza az alábbiakat, ahol az 1-es jelenti, hogy egyáltalán nem felkészült, az 5-ös pedig, hogy teljes mértékben felkészült!

	Egyáltalán nem felkészült (1)	2	3	4	Teljes mértékben felkészült (5)
A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesítése területén. (1)					

A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, együttműködések támogatása területén. (2)					
A szakmódszertani tudás területén. (3)					
A szaktárgyi tudás területén. (4)					
A pedagógiai folyamat tervezése területén. (5)					
A tanulás támogatása, szervezése és irányítása területén. (6)					
A pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése, különböző értékelési módszerek használata területén. (7)					
A szakmai kommunikáció, a szakmai együttműködés területén. (8)					
Felelősség vállalása saját szakmai tudásáért és az iskolájának megújításáért. (9)					
Digitális technológiával támogatott tanítás és tanulás terén. (10)					
A tantárgyközi, tantárgyakon átívelő képességek (kreativitás, problémamegoldás, kritikai gondolkodás) tanítása területén. (11)					
A környezetvédelem, és a fenntarthatóság értékeinek képviselése területén. (12)					

19. Mennyire segítik Ön szerint a tanári szakmára való felkészülést, ha a tanulást az alábbi sajátosságok jellemzik? Kérjük, az iskolai osztályozás szerint, soronként osztályozza az alábbiakat, ahol az 1-es jelenti, hogy egyáltalán nem segíti, az 5-ös pedig, hogy teljes mértékben segíti! Kérjük, az utolsó oszlopban jelölje azt is, Ön volt-e már ilyen tanulási helyzetben!

<i>A tanulási helyzet...</i>	Milyen mértékben segíti?					Volt már ilyen tanulási helyzetben?	
	Egyáltalán nem (1)	2	3	4	Teljes mértékben (5)	igen	nem
... az előzetes tudására épít. (1)							
... a személyes fejlődési igényhez alkalmazkodik. (2)							
... koherens szerkezetű. (3)							
... a szaktárgyak tanításához szükséges tartalomra fókuszál. (4)							
... aktív tanulásra ad alkalmat. (5)							
... együttműködésre épül. (6)							
... alkalmat teremt az új ötletek és tudás kipróbálására/alkalmazására a tanításban. (7)							
... utólagos támogatást is nyújt. (8)							
... legalább részben iskolai környezetben valósul meg. (9)							
... időben hosszabban kiterjedő. (10)							
... alkalmat ad a képzésen kívüli tapasztalatok szakmai feldolgozására. (11)							

20. Kérjük, gondolja végig, hogy a 2021-2022-es tanévben milyen gyakran végezte az alábbi tevékenységeket. *Kérjük, az iskolai osztályozás szerint, soronként osztályozza az alábbiakat, ahol az 1-es jelenti, hogy egyáltalán soha végzett ilyen tevékenységet, az 5-ös pedig, hogy nagyon gyakran!*

	Nem végeztem ilyen tevékenységet (1)	2	3	4	Nagyon gyakran végeztem ilyen tevékenységet (5)
Tanárszakos képzésen kívüli, a pedagógiai munkához kötődő szervezett képzésben vettem részt. (1)					
A tanulásról és más pedagógiai, pszichológiai témákról szóló tanulmányokat, szakirodalmat olvastam (a kötelező irodalmon túl). (2)					
Szaktárgyamról szóló tanulmányokat, szakirodalmat olvastam (a kötelező irodalmon túl). (3)					
Oktatásról szóló híreket (pl. reformok, jó gyakorlatok) olvastam újságban, tv-ben, interneten stb. (4)					
Az általam tartott órák után átgondoltam a történeteket, reflektáltam rájuk. (5)					
A tanítás során tapasztalt problémákat alaposan elemeztem, mielőtt megoldást választottam. (6)					
A tanulóimra vonatkozó hazai vagy nemzetközi mérések adatait elemeztem és értelmeztem (pl. kompetenciamérés). (7)					
Tanulóimtól visszajelzést kértem az óráimra vonatkozóan, amit felhasználtam a tanórák tervezésekor. (8)					

Mentoraimtól, hallgatótársaimtól visszajelzést kértem az óráimra vonatkozóan, amit felhasználtam a tanórák tervezésekor. (9)					
Amikor probléma vagy kérdés merült fel tanítási gyakorlatomban, a lehetséges okokra és megoldásokra vonatkozóan vizsgálatot végeztem. (10)					
Az általam készített taneszközöket, jógyakorlataimat megosztottam társaimmal. (11)					
Új tanítási módszerek adaptálásával vagy kialakításával kísérleteztem. (12)					
Szakmai konferenciákon, kiállításokon, találkozókön vettem részt. (13)					
Szakmai kérdéseimet megbeszéltem másokkal azért, hogy tanuljak tőlük. (14)					
Óra-/iskolalátogatáson vettem részt. (15)					
A mentoraimmal, társaimmal megosztottam a tanulásom során szerzett tapasztalatokat, megismert új tanítási ötleteket. (16)					
Használtam a mentoraim, oktatóim, társaim tanítási anyagait a saját óráimon. (17)					
Egyes órákat egy társammal előre megtervezetten közösen tartottam meg (társ-tanítottunk). (18)					
A tanári tevékenységemhez kapcsolódó kutatási tevékenységet végeztem (a kötelező dolgozatokon túli, pl. TDK). (19)					

Egyetemi kurzusokon kívül hallgatótársaimmal, barátaimmal beszélgettünk az oktatás aktuális kérdéseiről. (20)					
Nemzetközi honlapokon tanári eszközöket, jógyakorlatokat kerestem. (21)					
Demonstrátori feladatot végeztem. (22)					

21. Kérjük, gondolja végig, hogy a 2021-2022-es tanévben milyen gyakran végezte az alábbi tevékenységeket. Kérjük, az iskolai osztályozás szerint, soronként osztályozza az alábbiakat, ahol az 1-es jelenti, hogy egyáltalán soha végzett ilyen tevékenységet, az 5-ös pedig, hogy nagyon gyakran!

	Nem végeztem ilyen tevékenységet (1)	2	3	4	Nagyon gyakran végeztem ilyen tevékenységet (5)
A képzés során az egyes tanulási helyzetekben (pl.: egyetemi kurzus; gyakorló tanítás) végig gondolom, hogy az új tudás hogyan segíti a tanárrá válásomat. (1)					
A tanulási helyzetekben mérlegelem, hogy azok a pedagógusi szakma mely területein (pl.: melyik kompetenciaterületen) segítik a szakmai fejlődésemet. (2)					
A tanárrá válásom során figyelembe veszem hallgatótársaim szakmai észrevételeit. (3)					
Tudatosan keresem azokat a lehetőségeket (pl.: órai mikrotanítás, gyakorlatok), ahol az újonnan megszerzett tudást gyakorlatban kipróbálhatom. (4)					

A képzés során elsajátított új tudás birtokában átgondolom a tanulásról-tanításról való korábbi elképzeléseimet. (5)					
A képzés során az egyes tanulási folyamatokat aszerint értékelem, hogy mennyire alakítottak azon a képen, hogy milyen pedagógussá szeretnék válni. (6)					

22. Szakmai céllal volt-e külföldön mobilitási programban (pl. Erasmus) a tanárképzésben való részvétele alatt?

- Igen (1)
- Nem (2)

23. Kik támogatták az Ön szakmai fejlődését, tanulását a 2021-2022-es tanévben? Többet is megjelölhet!

- elméleti oktató (1)
- hallgatótárs (2)
- mentor vagy vezetőtanár (3)
- más pedagógus (4)
- tanulók (5)
- tanulók szülei (6)
- nem szakmabeli (7)
- egyéb, éspedig: (8) _____

24. E szereplők milyen mértékben támogatták az Ön szakmai fejlődését, tanulását a 2021-2022-es tanévben? Kérjük, minden sorban válasszon egyet a megadott válaszlehetőségek közül!

	kismértékben támogatta (1)	közepes mértékben támogatta (2)	teljes mértékben támogatta (3)
elméleti oktató (1)			
hallgatótárs (2)			
mentor vagy vezetőtanár (3)			
más pedagógus (4)			
tanulók (5)			
tanulók szülei (6)			
nem szakmabeli (7)			
egyéb, éspedig: (8)			

25. Akadályozták-e az Ön szakmai fejlődését, tanulását az alábbi események/jellemzők a 2021-2022-es tanévben, és ha igen, milyen mértékben? Kérjük, minden sorban válasszon egyet a megadott válaszlehetőségek közül!

	nem tapasztalta (1)	tapasztalta, de nem akadályozta (1)	kismértékben akadályozta (2)	jelentősebb mértékben akadályozta (3)	teljes mértékben akadályozta (4)
személyes motiváció hiánya (1)					
kiegés (2)					
személyes kapcsolatok korlátozásai (járványügyi) (3)					
az elmélet és a gyakorlat között tapasztalt ellentmondás (4)					
az elmélet túlsúlya a képzésben (5)					
az infrastrukturális feltételek hiánya (6)					
az egyéni tanulási utak hiánya (7)					
a tanuláshoz kapott személyes szakmai támogatás hiánya (8)					
rendelkezésre álló idő rövideége (pl.: a közös gondolkodásra, új megoldások kipróbálására, feladat megoldására) (9)					
a visszajelzés hiánya (10)					
egyéb, éspedig: (11)					

26. A képzés megkezdéséhez képest, volt-e változás abban, hogy mennyire tartja fontosnak a tanári munkájában az alábbi szempontokat? Kérjük, minden sorban válasszon egyet a megadott válaszlehetőségek közül!

<i>Változás volt abban, hogy mennyire tartom fontosnak a tanári munkában, hogy...</i>	Tapasztalt-e változást?			
	egyáltalán nem volt változás (1)	inkább nem volt változás (2)	inkább volt változás (3)	jelentős változás volt (4)
... fókuszáljak arra, hogy javuljon tanulóim motivációja. (1)				
... sokoldalúbbá váljon együttműködésem a tanulókkal. (2)				
... át kell gondoljam a haladás sebességét, hogy az jobban megfeleljen a különböző csoportok és tanulók igényeinek. (3)				
... többféle tanítási módszert alkalmazzak. (4)				
... több figyelmet fordítok a tanulók érzelmi állapotára. (5)				
... gyakrabban hagyom együtt dolgozni a tanulókat. (6)				
... több figyelmet fordítok a tanulók eltérő kulturális hátterére. (7)				
... különböző feladatokat adok, hogy azok jobban megfeleljenek a különböző csoportok és tanulók igényeinek. (8)				
... figyelmet fordítok arra, hogy az értékelés fejlesztő hatású legyen a tanulókra nézve. (9)				

27. A képzés megkezdéséhez képest, volt-e változás abban, hogy mennyire tartja fontosnak a tanári munkájában az alábbi szempontokat? Kérjük, minden sorban válasszon egyet a megadott válaszlehetőségek közül!

<p><i>Változás volt abban, hogy mennyire tartom fontosnak a tanári munkában, hogy...</i></p>	Tapasztalt-e változást?				A gyakorlatában is megjelent ennek a hatása?	
	egyáltalán nem volt változás (1)	inkább nem volt változás (2)	inkább volt változás (3)	jelentős változás volt (4)	Igen (1)	Nem (2)
... fókuszáljak arra, hogy javuljon tanulóim motivációja. (1)						
... sokoldalúbbá váljon együttműködésem a tanulókkal. (2)						
... át kell gondoljam a haladás sebességét, hogy az jobban megfeleljen a különböző csoportok és tanulók igényeinek. (3)						
... többféle tanítási módszert alkalmazzak. (4)						
... több figyelmet fordítok a tanulók érzelmi állapotára. (5)						
... gyakrabban hagyom együtt dolgozni a tanulókat. (6)						
... több figyelmet fordítok a tanulók eltérő kulturális hátterére. (7)						
... különböző feladatokat adok, hogy azok jobban megfeleljenek a különböző csoportok és tanulók igényeinek. (8)						
... figyelmet fordítok arra, hogy az értékelés fejlesztő hatású legyen a tanulóknak nézve. (9)						

III. Egyéni dimenziók

28. Mennyire ért egyet a következő állításokkal? Kérjük, válaszait soronként, 10 fokozatú skálán adja meg, ahol az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem értek egyet, a 10-es pedig azt, hogy teljes mértékben egyetértek!

	Egyáltalán nem értek egyet (1)	2	3	4	5	6	7	8	9	Teljes mértékben egyérték (10)
A digitális eszközök és alkalmazások segítségével hatékonyabban tanulok. (1)										
A digitális eszközök és alkalmazások inkább akadályozzák a tanulók tanulását. (2)										
A digitális eszközök és alkalmazások segítségével hatékonyabban tanítok. (3)										

29. Mennyire tartja majd fontosnak gyakorlatában az alábbiakat? Kérjük, minden sorban válasszon egyet a megadott válaszlehetőségek közül!

<i>A tervezett tanítási gyakorlatomban fontosnak tartom, hogy ...</i>	egyáltalán nem fontos (1)	kevésbé fontos (2)	eléggyé fontos (3)	teljes mértékben fontos (4)
... a tanulók tudást szerezzenek. (1)				
... figyelembe vegyem a tanulók eltérő képességeit és érdeklődését. (2)				
... fegyelem legyen az óra alatt. (3)				
... a tanulók megtanulják, hogyan tudnak autonóm módon megoldani problémákat, amik a tantárgyi tartalomhoz kapcsolódnak. (4)				
... amikor ez a tanulási célokhoz illeszkedik, a tanulók csoportban, együttműködve tanuljanak. (5)				
... kapcsolódjak a tanulók előzetes tudásához és tapasztalataihoz. (6)				
... a tanulók készségei és kompetenciái fejlődjenek. (7)				
... tartalmilag helyes legyen az órám. (8)				

... a tanulók megtanulják a tantárgyam tartalmát. (9)				
... tanulók aktívan dolgozzanak tanulás közben. (10)				
... a szakterület legújabb eredményeit integráljam az óráimba. (11)				
... átadom a tantárgyi tartalmat a tanulóknak. (12)				
... a tanulók figyeljenek arra, amit elmondok nekik. (13)				
... a tanulók megtanulják, hogyan tudják legjobban megtanulni a tantárgyam tartalmát. (14)				

30. Mennyire jellemzők Önre az alábbi állítások? Kérjük, minden sorban válasszon egyet a megadott válaszlehetőségek közül!

<i>A tanítási gyakorlatomban fontosnak tartom, hogy</i>	egyáltalán nem jellemző (1)	kevésbé jellemző (2)	elégé jellemző (3)	teljes mértékben jellemző (4)
... a tanulók tudást szerezzenek. (1)				
... figyelembe vegyem a tanulók eltérő képességeit és érdeklődését. (2)				
... fegyelem legyen az óra alatt. (3)				
... a tanulók megtanulják, hogyan tudnak autonóm módon megoldani problémákat, amik a tantárgyi tartalomhoz kapcsolódnak. (4)				
... amikor ez a tanulási célokhoz illeszkedik, a tanulók csoportban, együttműködve tanuljanak. (5)				
... kapcsolódjak a tanulók előzetes tudásához és tapasztalataihoz. (6)				
... a tanulók készségei és kompetenciái fejlődjenek. (7)				
... tartalmilag helyes legyen az órám. (8)				
... a tanulók megtanulják a tantárgyam tartalmát. (9)				

... tanulók aktívan dolgozzanak tanulás közben. (10)				
... a szakterület legújabb eredményeit integráljam az óráimba. (11)				
... átadom a tantárgyi tartalmat a tanulóknak. (12)				
... a tanulók figyeljenek arra, amit elmondok nekik. (13)				
... a tanulók megtanulják, hogyan tudják legjobban megtanulni a tantárgyam tartalmát. (14)				

31. Kérjük, hogy olvassa el az alábbi két helyzet leírását és válaszoljon a kérdésekre. Kérjük, minden sorban válasszon egyet a megadott válaszlehetőségek közül!

	Kovács tanárnő lendületesen vezette az órát, kérdéseket tett fel, az előző napon olvasottak alapján a tanulók gyorsan válaszoltak. Az ismétlés után Kovács tanárnő új anyagot vett, a tananyaghoz szorosan kapcsolódó kérdéseket tett fel, hogy a tanulók figyelmét fenntartsa és figyeljenek rá.		↔	Kiss tanárnő osztályával szintén beszélgetett, de sok kérdést a tanulók maguk tettek fel. Kiss tanárnő tisztázta a tanulók kérdéseit és tanácsot is adott arra vonatkozóan, hogy a tanulók hol találhatják meg a releváns információkat, de a kérdések zömére nem ő válaszolt.	
	Egyértelműen Kovács tanárnőé. (1)	Inkább Kovács tanárnőé. (2)	Nem tudok választani (3)	Inkább Kiss tanárnőé. (4)	Egyértelműen Kiss tanárnőé. (5)
Melyik típus jellemző leginkább az Ön (tervezett) tanítási gyakorlatára? (1)					
Ön szerint a tanulók melyik típust preferálják inkább? (2)					

Ön szerint melyik típusból szereznek több tudást a tanulók? (3)					
Ön szerint melyik típusból szereznek a tanulók hasznosabb készségeket? (4)					

32. A saját tanári szerepértelmezésére mennyire jellemzőek az alábbiak? *Kérjük, válaszait soronként, 7 fokozatú skálán adja meg, ahol az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem jellemző Önre, a 7-es pedig azt, hogy teljes mértékben jellemző Önre!*

<i>A tanár ...</i>	egyáltalán nem jellemző (1)	2	3	4	5	6	teljes mértékben jellemző (7)
... tudásközvetítő , aki átadja tudását a diákjainak (1)							
... színész , aki szórakoztatja diákjait, és együtt játszik velük (2)							
... tanulástámogató , aki segíti tanulóit, hogy meghaladják saját képességeiket (3)							
... innovátor , aki új módszerek, eszközök, tanulási utak megalkotója (4)							
... motivátor , aki különféle módokon motiválja diákjait tanulásra (5)							
... facilitátor , aki szervezi, irányítja tanulói tanulási folyamatát (6)							
... szakmai közösség építője , aki megosztja legújabb információit és gyakorlatait kollégáival (7)							
... gyakorlati elemző , aki megoldásokat és tudást kínál a felmerülő problémákra (8)							
... kutató/vizsgálódó , aki folyamatosan vizsgálja a tanítás – tanulás folyamatát (9)							
... vállalkozó , aki bevonódik az iskolán kívüli életbe, s ez alapján próbál válaszokat adni a kihívásokra (10)							
... szakértő , aki kiváló szaktárgyi ismerettel rendelkezik (11)							
... gondozó , aki az osztálytermen kívül is gondoskodik rábízott tanítványairól azok mindennapjaiban (12)							
... kultúraközvetítő , aki segít más kultúrák megismerésében (13)							
... nevelő , aki fejleszti a tanulók szociális és érzelmi kompetenciáit (14)							
... tanuló , aki folyamatosan tanul (15)							
... tanácsadó , aki mindig kész meghallgatni a diákok problémáit és arra megoldást keresni (16)							
... társ , aki közeli kapcsolatba tud kerülni tanítványaival (17)							

33. Mennyire játszottak fontos szerepet az alábbi szempontok abban, hogy Ön a pedagógus pályára lépett? Kérjük, minden sorban válasszon egyet a megadott válaszlehetőségek közül!

<i>Azért választottam a pedagógus pályát, mert...</i>	egyáltalán nem fontos (1)	kevésbé fontos (2)	fontos (3)	nagyon fontos (4)
... úgy vélem, hogy megvannak bennem a jó pedagógus tulajdonságai. (1)				

... mindig is pedagógus akartam lenni. (2)				
... az általam preferált szakmát nem sikerült elérnem. (3)				
... a tanítás kiszámítható életpályát kínált. (4)				
... a tanítás időbeosztása (pl. munkaórák, szünetek, részmunkaidős állások) jól illeszkedtek a magánéletem feladataihoz. (5)				
... a tanítás kiszámítható jövedelmet biztosított. (6)				
... a tanítás lehetőséget biztosított, hogy hatással legyek a gyermekek és a fiatalok fejlődésére. (7)				
... a tanítás lehetőséget biztosított, hogy a társadalmilag hátrányos helyzetűeknek segítsek. (8)				
... a tanítás révén a társadalom javát szolgálhatom. (9)				
... szeretek gyerekekkel/ fiatalokkal dolgozni. (10)				
... inspiráló tanáraim voltak. (11)				

34. Mik a jelenlegi képzés utáni tervei? Több választ is jelölhet!

- tanár leszek köznevelésben, szakképzésben (1)
- magántanár leszek (pl. nyelviskola, magán korrepetálás, stb) (2)
- még folytatom a tanulmányaimat a tanári felkészülesemhez kapcsolódóan (3)
- még folytatom a tanulmányaimat, de nem a tanári felkészülesemhez kapcsolódóan (4)
- munkába állok, de nem tanárként (5)
- még nem tudom (6)

35. Tanítása során általában véve milyen mértékben képes Ön az alábbiakra?

Kérjük, minden sorban válasszon egyet a megadott válaszlehetőségek közül!

	egyáltalán nem (1)	inkább nem (2)	inkább igen (3)	teljes mértékben (4)
Elhítem a tanulóimmal, hogy képesek jól teljesíteni az iskolában. (1)				
Segítem a tanulókat, hogy értékeljek a tanulást. (2)				

Jó kérdéseket teszek fel a tanulóknak. (3)				
Kontrollálom a zavaró viselkedést az osztályban. (4)				
Motiválom azokat a tanulókat, akik kevés érdeklődést mutatnak az iskolai munkával kapcsolatban. (5)				
Világossá teszem a tanulók viselkedésével kapcsolatos elvárásokat. (6)				
Segítem a tanulókat, hogy kritikusan gondolkodjanak. (7)				
Az osztálytermi szabályok betartására sarkallom a tanulókat. (8)				
Lecsillapítom a rendbontó vagy hangoskodó tanulókat. (9)				
Többféle mérési-értékelési stratégiát alkalmazok. (10)				
Alternatív magyarázatokat nyújtok, például akkor, amikor a tanulók nem értik a tananyagot. (11)				
Többféle tanítási módszert alkalmazok az órán. (12)				
Támogatom a tanulók tanulását digitális eszközök segítségével. (13)				

VI. Mezozintű tanulási tér

36. Mennyire ért egyet az alábbi állítással?

	egyáltalán nem értek egyet (1)	inkább nem értek egyet (2)	egyet is értek meg nem is (3)	inkább egyetértek (4)	teljes mértékig egyetértek (5)	nem tudom megítélni (6)
A képzés során tisztában voltam azzal, hogy mit kell majd tudnom a képzés végére. (1)						

37. Milyen gyakran tapasztalja a tanárképzésben az alábbiakat? *Kérjük, minden sorban válasszon egyet a megadott válaszlehetőségek közül*

	soha (1)	néhány esetben (2)	megjelenik, de nem jellemező (3)	számos esetben (4)	szinte minden esetben (5)	<i>nem tudom megítélni</i> (6)
A képzés során többször visszatérünk a képzés végén elérendő célok értelmezésre. (1)						
Kurzusaim során van lehetőségem a tanuláshoz egyéni céljait megfogalmazni, meghatározni. (2)						
Kurzusaim során tanulási céljaimnak megfelelően választhatok a tevékenységek, feladatok közül. (3)						
Érdeklődésem szerint alakíthatom kurzusaim tartalmát. (4)						
Kurzusaim során alakíthatom az elvárások, követelmények tartalmát. (5)						
Kurzusaimon olyan visszajelzéseket kapok, melyek segítettek megérteni a tanári szakmára való felkészülésem eredményességét. (6)						

38. Az eddigi teljes tanárképzési program tapasztalatai alapján milyen mértékben voltak

lehetőségei az alábbiakra? *Kérjük, az iskolai osztályozás szerint, soronként osztályozza az alábbiakat, ahol az 1-es jelenti, hogy egyáltalán nem volt lehetősége, az 5-ös pedig, hogy teljes mértékben lehetősége volt rá!*

	egyáltalán nem volt lehetőségem (1)	2	3	4	teljes mértékben lehetőségem volt rá (5)

... megismerni a képzés által közvetített ideális tanításról szóló elképzelést. (1)					
... összekapcsolni egymással az egy kurzuson belül megismert elméleteket, megközelítéseket. (2)					
... összekapcsolni egymással a különböző kurzusokon megismert elméleteket, megközelítéseket. (3)					
... nyomon követni a saját tanulási utamat, azaz, reflektálni azokra a folyamatokra, ahogy a tanításról és tanulásról való gondolkodásom fejlődött. (4)					
... kapcsolatot teremteni az oktatás-nevelés elméletei és általam a gyakorlat során megtapasztalt tényleges osztálytermi tanítás között. (5)					

39. Az eddig elvégzett/teljesített tanárképzési kurzusokra gondolva, mennyire ért egyet az alábbi állításokkal? Kérjük, minden sorban válasszon egyet a megadott válaszlehetőségei közül!

	egyáltalán nem értek egyet (1)	inkább nem értek egyet (2)	inkább egyetértek (3)	teljes mértékig egyetértek (4)
A képzési program világos képet fogalmazott meg a tanításról és a tanulásról. (1)				
Egymáshoz hasonló megközelítéseket ismertem meg a tanításról és a tanulásról a kurzusok során. (2)				
Az oktatók tudták, hogy mi a történik a képzés többi kurzusán (feladatok, olvasmányok, fontos üzenetek stb.). (3)				
A kurzusaim a fokozatosan alakuló megértést szolgálták. (4)				
A képzés során az ismétlődő tartalmakat egyre részletesebben, elmélyültebben dolgoztuk fel. (5)				

Láttam az összefüggéseket a kurzusokon megismert elméletek, fogalmak és megközelítések között. (6)				
Az oktatók ismerték a képzési program egészét. (7)				
Az oktatók egyértelműen utaltak a más kurzusokon tanultakra. (8)				
A gyakorlaton szerzett tapasztalataim ellentmondásban voltak azzal, amit az elméleti kurzusokon tanultam. (9)				
Iskolai gyakorlataim során lehetőségem volt kipróbálni az elméleti kurzusokon tanultakat (elméleteket, stratégiákat, módszereket). (10)				
Az, amit az elméleti kurzusokon megtanultam, visszaköszönt a gyakorlataim során. (11)				
A gyakorlataim során megfigyelt tanárok hasonló technikákat, stratégiákat alkalmaztak, mint amit én is tanultam az elméleti kurzusokon. (12)				
Az oktatók tisztában voltak azzal, hogy milyen feladataim lesznek az iskolai gyakorlataim során. (13)				
Az oktatók tisztában voltak az iskolai gyakorlat során megszerezhető tapasztalatok természetével, sajátosságaival. (14)				

40. A közösségi gyakorlata során volt-e lehetősége az alábbi tevékenységek végzésére?

	nem (1)	igen (2)	nem tudom (3)
tanítani (1)			
felkészülni a szervezetben való munkavállalói feladatokra (2)			
innovációs folyamatokba bekapcsolódni (3)			

érzékenyítő foglalkozást vezetni (4)			
munkahelyi tanulásba bekapcsolódni (5)			
vizsgálatokat, kutatásokat végezni (6)			
mobilitási programhoz kapcsolódni (7)			
szakmai együttműködést kipróbálni (8)			
fejlesztő munkába bekapcsolódni (9)			

41. A szaktárgyi tanítási gyakorlatok során volt-e lehetősége az alábbi tevékenységek végzésére?

	nem (1)	igen (2)	nem tudom (3)
tanítani (1)			
felkészülni a szervezetben való munkavállalói feladatokra (2)			
innovációs folyamatokba bekapcsolódni (3)			
érzékenyítő foglalkozást vezetni (4)			
munkahelyi tanulásba bekapcsolódni (5)			
vizsgálatokat, kutatásokat végezni (6)			
mobilitási programhoz kapcsolódni (7)			
szakmai együttműködést kipróbálni (8)			

fejlesztő munkába bekapcsolódni (9)			
-------------------------------------	--	--	--

42. Az összefüggő egyéni gyakorlata során volt-e lehetősége az alábbi tevékenységek végzésére?

	nem (1)	igen (2)	nem tudom (3)
tanítani (1)			
felkészülni a szervezetben való munkavállalói feladatokra (2)			
innovációs folyamatokba bekapcsolódni (3)			
érzékenyítő foglalkozást vezetni (4)			
munkahelyi tanulásba bekapcsolódni (5)			
vizsgálatokat, kutatásokat végezni (6)			
mobilitási programhoz kapcsolódni (7)			
szakmai együttműködést kipróbálni (8)			
fejlesztő munkába bekapcsolódni (9)			